

MX/298

ΠΑΝΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ-ΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: **ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ**

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32 - ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΟΣ Β.

Αθήναι τῆ 15 Φεβρουαρίου 1923

ΑΡΙΘ. 1 (25).

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΕΤΗΣΙΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ	Δρ.	60.—
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ	Φραγκ.	60.—
ΑΜΕΡΙΚΗΣ	Δολ.	10.—

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ.—*Τὸ Χρυσὸ Βιβλίον τοῦ Ρενάν.*

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ—ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ—ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΕΡΡΙΚΟΥ ΣΚΑΣΣΗ.—*Ἰουλιανὸν Ἡμερολόγιον.*

EDOUARD HERRIOT.—*Τὸ Οἰκονομικὸν Πρόβλημα.*

ΑΠΟΣΤ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ.—*Περὶ Φαρμακευτικῶν Ἐνδείξεων.*

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ—ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΑΘΗΝΑΣ Ν. ΤΑΡΣΟΥΛΗ.—*Ἡ Σκούφια.* [Διήγημα].

ΓΡΗΓ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΥ.—*Μία «Φιλολογικὴ Οἰκογένεια».* [Λογοτεχνικά Ζητήματα].

ΣΤΕΛ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑ.—*Ἡ Κολασμένη* [Ποίημα].

ΠΑΥΛΟΥ ΝΙΡΒΑΝΑ.—*Ἐνα Ρουμανικὸν Εἰδύλλιον.* [Ἀπὸ τὰ παράξενα τῆς ζωῆς].

VESPER.—*Ἀπαγορεύεται. De Gustibus.* [Σατιροῦντά].

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ.—*Ὁ Ὅρκος τοῦ Θαλασσινοῦ.* [Ἑλληνικὸν Μυθιστόρημα].

HENRI ARDEL.—*Ὅλα Γίνονται.* [Μετάφρασις Ἑλίζας Δελένδα].

A. M. ALDANOV.—*«Ἀγία Ἑλένη»—Μικρὰ νῆσος.* [Μετάφρασις Χριστοφ. Δελένδα].

ΠΑΛΑΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ—ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΤΑ ΝΕΑ ΔΕΚΑΛΕΠΤΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ

Καθίσταται γνωστόν ὅτι τίθενται εἰς κυκλοφορίαν δεκάλεπτα μεταλλικὰ κέρματα ἐκ κράμματος ἀργιλίου, ψευδαργύρου καὶ χαλκοῦ.

Τὰ κύρια χαρακτηριστικά τῶν κερμάτων τούτων εἶνε τὰ ἑξῆς:

Ἐπὶ μὲν τῆς προσθίας ὄψεως φέρουσι τὸ Στέμμα, γύρωθεν τούτου τὰς λέξεις «ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» καὶ κάτωθεν τὸ ἔτος 1922, ἐπὶ δὲ τῆς ὀπισθίας ὄψεως κλάδον ἐλαίας καὶ εἰς τὸ μέσον τὴν λέξιν «ΔΕΠΤΑ», ἄνωθεν δὲ τὸν ἀριθμὸν 10. Τὰ κέρματα ταῦτα εἶνε ἄνευ κέντρικῆς ὀπῆς.

Τὰ ἐν κυκλοφορίᾳ ὑπάρχοντα μεταλλικὰ κέρματα τῶν 20, 10 καὶ 5 λεπτῶν, τὰ ἐκδοθέντα δυνάμει προγενεστέρων διατάξεων, ἤτοι τὰ ἐκ χαλκοῦ καὶ οὐρείου (Ὁθωνοῦ ἢ Γεωργίου Α'), τὰ ἐκ μίγματος νικελίου ἢ χαλκοῦ καὶ καθαροῦ νικελίου (διάτρητα), ὡς καὶ τὰ χάρτινα δεκάλεπτα, θέλοσι παύσει ἔχοντα νόμιμον κυκλοφορίαν ἀπὸ 1ης Ἰουλίου 1923.

Μέχρι τῆς ὡς ἄνω ἡμέρας θὰ γίνωνται δεκτὰ πρὸς ἀνταλλαγὴν εἰς τὰ δημόσια ταμεία τοῦ Κράτους. Πέραν τῆς προθεσμίας ταύτης θὰ γίνωνται δεκτὰ μόνον ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου τοῦ Κράτους, ἀλλ' ἐντὸς πενταετοῦς κατ' ἀνώτατον ὄρον προθεσμίας, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς ὁποίας παραγράφονται ὀριστικῶς ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 2 Μαρτίου 1923.
Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν
Γ. ΚΟΦΙΝΑΣ

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἰδρυθεῖσα τῷ 1893.

Κεφάλαιον (ἐξ ὀλοκλήρου καταβεβλημένον)
Δρ. 48.000.000

Ἔδρα ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ

Τηλεγραφικὴ Διεύθυνσις: ΤΡ. ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ:

Ἐν Ἑλλάδι: Ἀθήναι, Ἀργυρίου, Ἀργυροπόλιον, Βόλος, Ζάννυθος, Ἡράκλειον, Θεσσαλονίκη, Ἰωάννινα, Καβάλλα, Καλάμα, Κέρκυρα, Λάρισα, Λεβάχεια, Λήμνος, (Κάστρον), Μυτιλήνη, Ξάνθη, Πάτρα, Πειραιεύς, Πύργος, Ρέθυμνος, Σάμος, (Βαθὺ καὶ Καρλόβασι), Σπάρτη, Σύρος, Τρίπολις, Χαλκίς, Χανιά, Χίος.

Ἐν Αἰγύπτῳ: Ἀλεξάνδρεια, Κάϊρον, Πόρτ-Σαΐδ.
Ἐν Κύπρῳ: Λεμεσός, Λευκωσία.
Ἐν Ἀδριανουπόλει—Ἐν Κωνσταντινουπόλει: Γαλατὰ, Πέραν, Σταμπούλ. Ἐν Σμύρῃ.
Ἐν Ἀγγλίᾳ: Λονδίνον. Ἐν Ἀμερικῇ: Νέα Ὑόρκη.

Ἀνταποκρίται καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὰς κυριώτερας πόλεις τοῦ Κόσμου.

Ἐκτελεῖται πᾶσα Τραπεζικὴ ἐν γένει ἐργασία.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

Ἰδρυθεῖσα ὑπὸ ομάδος ἐμπόρων

τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν περιχώρων.

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ὀδὸς Κοραῆ 5.

Εἰδικὴ ὀργάνωσις διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν συμφερόντων. Πρὸς τοῦτο ἔχει ὀργανώσει εὐρύτατον δίκτυον Ἀνταποκριτῶν εἰς πᾶσας τὰς πόλεις Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἑλλάδος.

Ἡ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ

ἐκτελεῖ πάσης φύσεως τραπεζικὴν ἐργασίαν.

ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ:

Εἰς πρώτην ζήτησιν	4 ο/ο
Ἐπὶ παραδόσ. μετὰ 15 ἡμ. προειδοποίησιν	4 1/2 ο/ο
προθεσμίας 6 μηνῶν	5 ο/ο
1 ἔτους	5 1/2 ο/ο
2 ἔτων καὶ ἐπέκεινα	6 ο/ο

Διὰ τὰς εἰς ξένον συναλλαγὰ καταθέσεις ἰδιαιτέρας συμφωνίας.

ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ: μέχρι 10,000. 5 ο/ο
ἀπληλαγμένον παντὸς φόρου τοῦ Δημοσίου, ἤτοι περίπου 5 1/2 ο/ο.

Πάντες οἱ Ἀνταποκρίται μας εἶνε ἐξουσιοδοτημένοι νὰ δέχωνται καταθέσεις διὰ λογισμὸν μας.

Ἑλληνογαλλικὸν Τυπογραφεῖον.—Πανεπιστημίου 43.

ΠΑΝΟΓΝΩΣΤΗΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ-ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ-ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ-ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ-ΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ-ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΗ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ & ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΟΥ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 32—ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΟΣ Β΄

Ἀθῆναι τῇ 15 Φεβρουαρίου 1923

ΑΡΙΘ. 1 (25)

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΔΑ

ΤΟ ΧΡΥΣΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΡΕΝΑΝ

Τὸ νὰ πανηγυρίζη κανεὶς τὴ μνήμη τῆς ἡμέρας ποὺ γεννήθηκε ὁ Ρενὰν, τὸ νὰ πανηγυρίζη κανεὶς τὰ ἑκατόχρονα τῆς ζωῆς τοῦ Ρενὰν, ἐξακολουθημένως πέρ' ἀπὸ τὸ θάνατο, εἴτε μὴ κοινωνία, εἴτ' ἓνα ἔθνος, εἴτε ἓνα σύνολο, εἴτ' ἓνας ἄνθρωπος, εἶνε τὸ πλήρωμα ἱεροῦ χρέους. Εἶνε ἄν τὸ χριστιανὸν ποὺ γιορτάζει τὸν ἅγιόν του, ἄν τὸν λαὸν ποὺ τιμᾷ τὸν ἥρωά του. Ὁ Ρενὰν εἶνε ἀνάμεσα στὰ ἔξοχα πρόσωπα τῆς ἱστορίας τῶν πνευματικῶν ὁ ἅγιος καὶ ὁ ἥρωας.

Ἄν καλὰ θυμῶμαι, στὸν τάφο του ἐπάνω χαρακτηριστήκαν τὰ δύο αὐτὰ λόγια: Veritatem dilexit: Τὴν ἀλήθειαν ἀγάπησε! Καὶ τὴν ἀγάπησεν ἀνεπιφύλακτα, μεθυσία κάθε κέρδους ὄλικου, καθενὸς ὑπολογισμοῦ, κάθε φροντίδας ξένης πρὸς τὴν ἐλευθέρην, ἀφιλοπόσοψη, καὶ ὀλοκληρωτικὴν ἀφιέρωση στὴ θεοσκεία τῆς ἀλήθειας. Κάποιον ὁ ἴδιος τὸ ὑπονοεῖ. «Δὲν εἶπα, λέγει, σὲ ὄλο μου τὸ ἔργο, παρὰ ὅτι πραγματικὰ κρατοῦσα καὶ πιστευα γι' ἀληθινὸν μέσα στὴ σκέψη μου. Καὶ ὄχι μοναχὸ αὐτὸ. Τὴν εἶπα ὀλοκλήρη τὴ σκέψη μου, χωρὶς νὰ κρύψω τίποτε». Γιὰ τοῦτο ἀγνάντια ἀπὸ τὸ χορὸ τῶν θαυμαστῶν καὶ τῶν τιμητῶν τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρῶν καὶ τῶν κατακριτῶν δὲν ἔπαυε νὰ οὐρλιάζει στὸ ἄκουσμά του καὶ νὰ ἐκστρατεύη ἐναντίον του.

Ἐνας ἀπὸ τοὺς ἀρμόδιότερους κριτικοὺς τοῦ κολοσσαίου ἔργου τοῦ Ρενὰν, ὁ ἱστοριογράφος Γαβριὴλ Μονὸ στὸ τέλος τῆς μελέτης του γιὰ κείνον συγκεφαλαιώνει σὲ φωτεινὸν χαρακτηρισμὸ τὴν κρίση του: Μεγάλος συγγραφέας καὶ μεγάλος διανοητής. Θρεμμένος μετ' ἅγια Γραφή, μετ' ἑλληνικὴ καὶ μετ' ἰταλικὴν ἀρχαιότητα καὶ μετ' οὗς γαλλικοὺς κλασσικοὺς, κατ' ὁρθωσεν νὰ γράψῃ μὴ γλώσσαν ἀπλή, καὶ ὅμως πρωτότυπη, ἐκφραστικὴ χωρὶς παραξενιές, εὐλύγιστη χωρὶς νὰ εἶνε μαλθακὴ, γλώσσα ποὺ μετ' ὀλοκλήρη ἀσφάλεια τῆς ἐκφράσεως καὶ τῆς ἐπιπέδου ἀπὸ τὸν 16ον καὶ τοῦ 18ου αἰῶνα μπορούσε νὰ ξαναδῖνη τὴ νεώτερον σκέψη σὲ κάθε τῆς λεπτότητα, μὴ γλώσσα ἀσύγκριτα γλυκεῖα, λαμπρὴ, γεμάτη. Ἀνάμεσα καὶ στοὺς μεγάλους διανοητικοὺς τεχνίτες τοῦ λόγου ὑπέροχος, γιὰτι κατεῖχε τὸ ξεχωριστὸ χάρισμα νὰ τὴν ἀντιλαμβάνεται τὴν ἱστορία καὶ τὴ φύση μετ' ἡν

ἄπεραντὴ ποικιλία τους. Τὸν ἐσύγκριναν πρὸς τὸ Βολταῖρο, ἀλλὰ ὁ Βολταῖρος δὲν εἶχε οὔτε τὴν ἐπιστήμη του, οὔτε τὴν πρωτοτυπία τοῦ νοῦ του καὶ τοῦ ἔργου του. Τὸν ἐσύγκριναν πρὸς τὸν Γκαίτε: ἀλλὰ ὁ Γκαίτε πρῶτ' ἂν ὅλα εἶνε καλλιτέχνης δημιουργός, καὶ οἱ διανοητικοὶ του ὀρίζοντες, ὅσο κι ἂν πήρανε μέγα πλάτος, δὲν μπορούσαν, στὸν καιρὸ ποὺ ζοῦσε, νὰ κατέχουν τὴν ἔκτασιν τῶν ὀριζόντων τοῦ Ρενὰν. Μυαλὸ κανένα, ἄν τὸ δικόν του, δὲν ὑπῆρξε περισσότερον καθολικὸ, περισσότερον κατανοητικόν. Ἡ Κίνα, ἡ Ἰνδικὴ, ὁ μεσαιῶνας, οἱ νεώτεροι καιροὶ μετ' ὀλοκλήρου προοπτικῆς τῶν εἰκόνων τους ἐπάνω στὰ μέλλοντα, ὅλοι οἱ πολιτισμοὶ, ὅλες οἱ φιλοσοφίαι, ὅλες οἱ θρησκείαι, ὅλα τὰ γνῶρισα, ὅλα τὰ κατανόησα. Ξανάπλασε στὸ κεφάλι του μέσα τὸ Σύμπαν, τὸ ξαναστοχάστηκε, μπορεῖ νὰ πῇ κανένα, μάλιστα μετ' ὀλοκλήρου διαφοροποιητικόν. Καὶ ὅτι ἐσώψηχα συνελάμβανε καὶ θεωροῦσε, εἶχε τὸ χάρισμα νὰ τὸ μεταδίδη στοὺς ἄλλους μετ' ὀλοκλήρου μορφῆς. Ἡ δύναμη αὐτὴ τῆς δημιουργικῆς θεωρίας, προνόμιο, κυριότητα, τοῦ θεοῦ, ἦτον ἡ καθεαυτὸ πηγὴ τῆς χαρᾶς ποὺ φώτισε τὴ ζωὴν του καὶ τὸν ἔκαμεν ὀλοκλήρη νὰ τὸν ὑποδεχθῇ τὸ θάνατο.

Βοήθεια ἀπὸ τὴν σπουδαιότητα τοῦ κριτικοῦ νοῦ στὸν ἀγῶνά του γιὰ νὰ συνθέσῃ, ὅσο τοῦ εἶνε δυνατό, πιστῇ καὶ ἐκφραστικῇ τῇ φυσιογνωμίᾳ τοῦ κρινόμενου προσώπου, εἶνε οἱ γνώμες τῶν παρατηρητῶν, τῶν ἀναγνωστῶν, τῶν θαυμαστῶν ἀκόμα πιὸ πολὺ τοῦ ὑπέροχου προσώπου αὐτοῦ. Γιὰτι ἀπὸ τὴν ὄλη μουσικὴ συμφωνία ποὺ προχύνουν οἱ χοροὶ τοῦ εἴδους τούτου, ὅσο κι ἂν διαφοροτικὰ στὰ καθέκαστα τονίζεται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τὸ τραγοῦδι, καταρτίζεται μὴ ἰδέα συνολικῆ, πόσο ἐπιβλητικῆ, πόσο βοηθητικῆ πρὸς τὸν ἕνα τῆς κριτικῆς ἐποπτείας! Καὶ τὴν εἰκόνα ποὺ παρουσιάζουνε στὰ μάτια μας οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι, ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς καὶ οἱ μέγιστοι, τὴ χρωστοῦμε κατὰ μέγα μέρος στὸ σῶμα ἀπὸ αἰώνων τέτοιων γνωμῶν καὶ κοιταγμάτων, μάλιστα ὅταν οἱ γνώμες αὐτῆς καὶ τὰ κοιτάγματα εἶνε διανοητικῶν ἀνθρώπων καὶ πρωτεργατῶν ποὺ

ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΚΑΤΑΧΩΡΗΣΕΩΝ ΕΝ Τῷ «ΠΑΝΟΓΝΩΣΤῆ»

1) Τραπεζικαί, Ἐμπορικαὶ κλπ. ἀγγελίαι

Δε' ὀλοκλήρον σελίδα ἐφ' ἄπαξ	Δρ. 250.—
ἡμίσειαν	140.—
1/4	80.—
1/8	45.—
1/16	25.—

Διὰ δημοσιεύσεις πλέον τῶν τριῶν γίνεται ἔκπτωσης 10% ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρου τιμολογίου.
Ἀγγελίαι γάμων καὶ βαπτίσεων μετ' ἰδιαιτέρον τίτλον 25.—

2) Διάφοροι ἀγγελίαι κλπ.

Κοινωνικὰ ἐν γένει κατ' ἀποκοπήν	Δρ. 10.—
Προσφοραὶ καὶ Ζητήσεις ἢ λέξεις	0.30
Βιογραφίαι—Νεκρολογίαὶ ὁ στίχος	3.—
Ἀγγελίαι Χορῶν—Κινηματογράφων—Θεάτρων—Συλλόγων, κλπ. ὁ στίχος	2.—

Διὰ τὰς ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ καταχωρήσεις αἱ ἀνωτέρω τιμαὶ διπλασιάζονται, λόγω τῆς συναλλαγματικῆς διαφορᾶς ΣΗΜ. 1) Πᾶσα καταχώρησις προσπληρώνεται.
2) Ἡ καταμέτρησις τοῦ χρόνου τῶν δημοσιεύσεων γίνεται διὰ τοῦ κοινοῦ εἰς ὅλας τὰς ἐφημερίδας στοιχομένου τῶν 9 σιγμῶν.

λογαριάζονται. Έτσι πολύτιμα υπηρέτησε για το ξεκαθάρισμα του Ρενάν «Le livre d'or de Renan». Το «Χρυσό βιβλίο» το βγαλμένο σε φως προς τα 1903, δέκα χρόνια ύστερ' από το θάνατό του για να βοηθήσει στην οργάνωση της πολυμελέστατης απ' όλα σχεδόν τα μέρη του κόσμου Επιτροπής που έγινε για να βοηθήσει στην ίδρυση του μνημείου του Ρενάν στην πόλι που τον ἐγέννησε, στο Τρεγκιέ της Βρετανίας, σύμφωνα με το ψήφισμα του Δημοτικού Συμβουλίου του Τρεγκιέ. Η μεγάλη κεντρική Επιτροπή του Παρισιού σκόρπισε δεξιά και αριστερά, γράμματα προς αναγνωρισμένες του παλαιού και του νέου κόσμου προσωπικότητες της θεωρητικής και της πολιτικής, της επιστημονικής, της φιλολογικής και της καλλιτεχνικής ζωής. Καλούσαν τα γράμματα τους ἐκλεκτούς μέρους να λάβουνε στην οργανωτική Επιτροπή, πληθθαίνοντάς την και πλουτίζοντας, για το μεγάλο ἔργο δικαιοσύνης και τιμής που ήταν ὁ ὑψωμός του μνημείου. Πρώτος ἀποκρίθηκε στην πρόσκληση ὁ περισσότερο φημισμένος ἀπὸ τους ζωντανούς ἀριστοτέχνες τοῦ λόγου, ὁ Ἀνατόλ Φρανς. «Νὰ ὑψώσης μνημείο στὸ Ρενάν, ἔγραφε στὴν ἀπόκρισή του, σὰ νὰ τὸ ὑψώσης εἶναι στὴν Ἐπιστήμη και στὴ Σοφία». Στὴν πρόσκληση τῆς Κεντρικῆς ἀπαντήσανε πρόσωπα περισσότερο ἀπὸ 150. Ἄς ρίξουμε μιὰ γοργὴ ματιὰ στὰ λόγια μερικῶν ἀπὸ ἐκείνους τῶν ἐπισημότερων ἢ τῶν περισσότερων γνωστών. Πρώτα οἱ πολιτικοί. Ὁ Κλεμανσώ γράφει πὼς ὁ Ρενάν θὰ θεωρηθῆται σὲ ὅλους τοὺς καιροὺς ἕνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους ἑργάτες τῆς γαλλικῆς γλώσσας καὶ ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τῆς ιδέας. Ὁ Μιλλεράν, πρόεδρος τῶρα τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, φόρο, λέγει, πληρώνει τιμῆς, καθὼς πολλοὶ τῆς γενεᾶς του, πρὸς τὸ δοξασμένο συγγραφέα που τὸ παράδειγμά του καὶ τὰ ἔργα του βαθιὰ ἐπηρέασαν τὴ νεότητά του. Ὁ Πουανκαρέ, πρωθυπουργὸς τῶρα, σημειώνει τὰ ἴδια λόγια τοῦ Ρενάν: «Σκοπὸς τοῦ κόσμου εἶναι ν' ἀναπτύσσει τὸ πνεῦμα, καὶ πρῶτος ὄρος για τὴν ἀνάπτυξήν αὐτὴν εἶναι ἡ ἐλευθερία.» Ὁ Μπριάν τὸν ἀποκαλεῖ μέγαν ἐλεύθερον στοχαστήν. Ὁ Ζωρές, ὁ μεγαλόστομος ἀπόστολος τοῦ σοσιαλισμοῦ, στὸ πολὺ δυσκολοἀνάγνωστο γράμμα του (γιατὶ πανομοιότυπα τῶν ἀντόγραφων δημοσιεύονται μόνο στὸ «Χρυσὸ βιβλίο») που μόλις ξεχωρίζω, τονίζει, στὸ πείσμα τῶν ἀλαφρόμυλων, τὴν ὑψηλότατη και σταθερότατη πίστη τοῦ Ρενάν πρὸς τὴν Ἐπιστήμη και τὴν ἀλήθεια. Ἐποντα οἱ ἐπιστήμονες. Ὁ μέγας μαθηματικὸς και φιλόσοφος Ἐρρίκος Πουανκαρέ τὸν ὀνομάζει «μεγάλου συγγραφέα, λυρωτὴ φιλόσοφο, νοῦ φωτεινό, πλατὶ ἀνεξίτητο.» Ὁ μέγας χημικὸς Μπερτελώ, τοῦ Ρενάν ὁ φίλτατος, σεμνότητ' ἀποδέχεται τὴν τιμητικὴν πρόσκληση να λάβῃ μέρος στὴν Ἐπιτροπή, καθὼς και ὁ περίφημος στὸν καιρὸ μας Μπερόζον. Ὁ κολολόγος φιλόσοφος Σεάιγιε, ἂν κ' ἐξέδωκε, λέγει, δλόκληρο βιβλίο για τὸ Ρενάν, ἐπικριτικὸ τῆς ιδεολογίας του που προξένησε χαρὰ στους ἐχθρούς του, εὐχαριστεῖ για τὴν τιμὴ που τὸν κάνει να ξεχωρίσῃ ἀπὸ ἐκείνους που τὸνε βρίζουν ἡλίθια, χωρὶς να τὸν καταλαβαίνουν και ἀναγνωρίζῃ τὴν ὑψηλότατη διανοητικὰ προσόντα του. Ὁ Χαβέ, σοφὸς ἱστορικὸς και κριτικὸς τῶν θερησκευμάτων βρίσκει, περιέργω, πὼς ὁ Ρενάν, αὐτὸς ὁ σπάνιος νοῦς, εἶναι και ὁ μόνος πρωτότυπος ἄνθρωπος που γνώρισε. «Τὰ δυνατότερα μυαλά, ἐξακολουθεῖ, λ. γ. ἕνας Οὐγκώ, εἶναι μεγαλύτερα ἀπὸ ὅλους

ἐμᾶς ὅμως ἕνας Ρενάν εἶναι κάτι ἄλλο.» Ὁ Ρισέ, ὁ γνωστός φυσιολόγος και διαφνηφόρος τοῦ Νόμπελ παρατηρεῖ: «Εἶναι τῆς σκέψης ματρὸς και ἀριστοτέχνης φιλόσοφος. Ἀλλὰ δὲν πρέπει να χωρίζουμε μορφή και οὐσία. Ὁ βαθὺς αὐτὸς στοχαστὴς εἶναι μαζί τοῦ ὕψους ὑπογραμμὸς ἀπὸ τοὺς ἐντελέστερους στὸν αἰῶνα μας.» Ὁ ἐπίσημος ἱστοριογράφος Ζεινιομπὸ ἀνεπιφύλακτα συμπεριζεται τὴν ἐκδήλωση τιμῆς πρὸς τὴν ἐλευθερία τοῦ σκέπτεσθαι και τὴ διαμαρτυρία κατὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρχίας που ἐννοεῖ να τυρανῆ τὴ διανόηση. Ὁ περίφημος φυσιοδίφης Νταντέκ ζωγραφίζει τὸ Ρενάν «βαθὺ διανοητὴ, θαυμάσιο λογοτέχνη, ἐξάισιο φιλόσοφο, καὶ ἀπάνου ἀπ' ὅλα, ἀγαθὸ και συγκαταβατικὸν ἄνθρωπο που κανεῖς δὲν τὸν πλησίασε χωρὶς να τὸν ἀγαπήσῃ.» Καὶ ἡ σειρά τῶν ποιητῶν, γενικώτατα. Ὁ κύριος Λοτί, ἐκφράζει τὸ σέβας του βαθύτατο και τὴ συμπάθειά του, με ὅλες τὶς διχογνωμίες του πρὸς τὰ φρονήματα τοῦ Ρενάν. Τὸ πνεῦμα του ὅμως πόσο του εἶναι θελκτικό! Ὁ Ζολᾶ εὐχαριστεῖ γιατί τὸν ἐθυμήθηκε ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπή. Ἄς τὸ πάρῃ ὄνομά του καὶ ἄς τὸ κάμῃ ὁ, τι θέλει. Ὁ λεπτοστοχαστος Σουλλὺ Πρνντόμ τὸν ἀντικρύζει «γα χαμογελά πρὸς τὸ ἄγνωστο και ὑπομονετικά να τὸ ξεγελά. Ζηλεύει τὴ γαλήνη του μέσα στὸ σκεπτικισμό του και ὑποκλίνεται πρὸς τῆς ἐξάισιας τέχνης του και τῆς ἀπέραντης φερεπονίας του.» Ὁ Ροστάν παρουσιάζεται ὡς βαθύτατος θαυμαστὴς τοῦ Μεγάλου Μάγου που τὸ μνημεῖο του χρειάζεται να τοῦ τὸ στήσουν τὰ Γαλλικὰ Γράμματα. Καὶ οἱ ξένοι; Πρωτοστατεῖ ὁ κλασσικὸς φήμης, ὁ μέγας γερμανὸς ἱστορικὸς τῶν Ρωμαίων, ὁ Μόμμσην. Με τὰ βαθιὰ του γεράματα τῶν ὀγδόντα ἔξη χρονῶν φέρνει τὸ φόρο του «φόρο θαυμασμοῦ και φιλίας πρὸς τὸ Ρενάν που λογαριάζεται και θὰ λογαριάζεται μέσα στους μεγάλους συγγραφεῖς τῆς Γαλλίας. Θὰ εἶναι δεσμός ἀπὸ τοὺς συντελεστικώτατους ἀνάμεσα Γαλλίας και Γερμανίας και ἴσως ἀνάμεσα στους σοφοὺς ὄλου τοῦ καιροῦ του ἐκεῖνος που τὸ ὄνομά του ἀντήχησε στὸν τόπο μας περισσότερο ἀπὸ ὅλα τ' ἄλλα.» Καὶ ὁ Μόμμσην δὲν ἀμελεῖ να δηλώσῃ, στὸ ἴδιο του τὸ γράμμα, τὴ βαθεῖα του συγκίνηση, ἀπὸ τὴν εἶδηση, γράφει, πὼς ἡ κυρία Ψυχάρη, (εἶναι ἡ μονάκριβη κόρη τοῦ Ρενάν, ἡ Νοεμί), θυμᾶται ἀκόμα τὸ γέρο που ἄλλοτε εἶχε τὴν τιμὴ και τὴν εὐχαρίστηση να φιλοξενηθῇ «στὸ πατρικό της σπίτι». Ὁ ἄλλος γερμανὸς δραματικὸς ποιητὴς, ὁ ἔξοχος Χάουπτμαν, στὸ πρόσωπο, λέγει, τοῦ Ρενάν, τιμᾶ τὸ διαμαρτυρόμενο. Τὸ βιβλίο του «ὁ βίος τοῦ Ἰησοῦ» πηγάζει ἀπὸ τὸ γνήσιο προτεσταντικὸ πνεῦμα, που ὁ εὐρωπαϊκὸς πολιτισμὸς σ' αὐτὸ χρωστέτ' τὴν ὑπαρξή του. Οἱ δύο μεγάλοι Σκανδιναβοί, ὁ Ἴψεν και ὁ Μπραντές εὐχαριστοῦνε λακωνικά τὴν Κεντρικὴν για τὴν τιμὴ που τὸν προξένησε ἡ πρόσκληση και δηλώνουν πρόθυμα τὴν συμμετοχή τους. Παράπλευρα ὁ Βγιόρσον-Βγιόρσον ἐμφωνίζει: «Ὁ Ρενάν εἶναι ἕνας ἐλευθερωτὴς ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους τῆς ἀνθρώπινης σκέψης, σὰν τὸ Βολταῖρο, μὰ χωρὶς καμμιά ματαιοδοξία. Καὶ σκληρὰ ἀπογοητευμένος, πάντ' ἀπομένει πρὸς με τὸ χαμόγελο.» Ὁ Μέττερλιχ; Προσφωνεῖ τὸν ἀριστοτέχνη συγγραφέα, στὴν ἐντέλεια, και τὸ μεγάλο σοφὸ. Καὶ ὁ Βεράν, ὁμότιμος τοῦ Μέττερλιχ, τὸν κρίνει «φωτεινό, δυνατὸ, συγκαταβατικὸ στοχαστὴ, που ἐνσάρκωνει, περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλο, τοὺς αἰσθηματικὸς και τοὺς διανοητικὸς τρόπους που χαρακτηρίζουν τὸν καιρὸ

του.» Ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν ὁ μέγιστος τῶν μυθιστοριογράφων τῆς ὀ Γεώργιος Μέρεδιθ προσυπογράφει μ' εὐλάβεια τ' ὄνομά του στὰ ὄνόματα τῶν ἄλλων τῆς πανεθνικῆς Ἐπιτροπῆς, καθὼς ἀπὸ τὴν Ἰσπανία ὁ δραματουργός, βραβευμένος κι' αὐτὸς με τὸ Νόμπελ, σὰν τὸν Χάουπτμανν, Ἐτοσεγκαράυ, σὲ κοινὸ γράμμα που τὸ ὑπογράφουν ἀκόμα τρεῖς τέσσαρες συμπατριῶτες του, ἀπομένουν τὰς τιμὰς για να στηθῇ τὸ μνημεῖο στὴ δόξα ἐκεῖνου « που εἶναι για τὰ φύλα τὰ λατικὰ τὸ πόντυπο τῆς τέχνης τοῦ γραπτοῦ λόγου, ἀνετα καθὼς πορεύεται, σαφὴς και καθαρός. Τὴ φιλοσοφία κατῶρθωσε να τὴν κάμῃ ἔλκυστικὴ και λύτρωσε τὴν ἐξήγηση τῶν Γραφῶν ἀπὸ τὴν πλήξη.» Τέλος ὁ Ἐδουαρδ Ἐμερσον ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ, ὁμώνυμος τοῦ ξακουστοῦ φιλοσόφου, θαυμαστικὰ τονίζει τὸ θάρρος που τὸν ἔκαμε να ἐπιχειρήσῃ τὴν ἀλλαγὴ και τὴν ἀνύψωση τῆς ιδέας που ἔχουμε για τὸν εὐγενικὸ ποιητὴ και τὴν ἀνύψωση τῆς ιδέας που ἔχουμε για τὸν εὐγενικὸ ποιητὴ και τὸν προφήτη τοῦ Χριστιανισμοῦ ἕως στὴν ιδέα τοῦ ἀνθρώπου που ἐχειραφετήσε και δὲν ἐσκληρώσε τοὺς ἀδερφοὺς του ἀνθρώπους.»

Ὁ τόπος δὲ μοῦ φτάνει να σημειώσω τὴν εὐλαβητικὴ και τὴν ἐνθουσιαστικὴ στάση μιᾶς συντροφιάς μουσικῶν και ζωγράφων, περίφημων ὄλων, ἀπέναντι τῆς μνήμης τοῦ Ρενάν.

Ἀπὸ τὴ λεγόμενη Βαλκανικὴ Χερσόνησο δυὸ μονάχα δυστυχῶς ἀντιπροσωπεύουν τὸ διανοούμενο κόσμο. Ἐνας ρουμάνος συγγραφέας και πολιτευτὴς, ὁ Κωσταντίνος Ντισέσκου, συνταιριάζει κανονικώτατα τὴ φωνή του στὴ μνήμη « ἐνὸς συγγραφέα, ἀπὸ τοὺς μεγαλύτερους τοῦ αἰῶνα. Ὁ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ποιητὴς πλέκει τὸν ὕμνο στὴ «Δέηση ἐπάνω στὴν Ἀκρόπολη». Τὴ θεωρεῖ τέλειο δεῖγμα φιλοσοφίας που μπορεῖ να βαραινῇ ἴσα με μυριοσέλιδα ξακουσμένα φιλοσοφικὰ συστήματα. Καὶ τὴ σκέψη, γενικώτατα, τοῦ Ρενάν τὴν παρομοιάζει με « γαλήνη και ἴλαρη, τρεμούλιαστη και ἀνήσυχη μαζί ἀρμονία, με ποίημα που τοῦ τὸ φύσηξε με τὴν ὑγεία της και με τὴ δύναμή της ἢ Ἀθηνᾶ ἢ Ἀκροπολίτισσα, δεῖλά συντροφισμένο ἀπὸ τὸ στόχασμό μιᾶς Παναγίας λιβανομύριστης μεσ' ἀπὸ τὸ ἀκρογιάλι τὸ βρετανικὸ που τὸνε γέννησε.» (1)

Ἐλπίζω πὼς τὸ μακρὸ σημείωμα τοῦτο εἶναι ἀρετὸ να δώσῃ στὸν ἀναγνώστη του μιὰν ιδέα συνολικώτατη, ὅμως καθαρή τῆς μεγαλοφυῖας και τῆς πνευματικῆς τῆς ἠθικῆς ἀξίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀγίου και ἥρωα, που πέρα κι ἀπὸ τὰ σύνορα τοῦ ἔθνους του ὅσοι κοινωνήσανε με τὸ λόγο του, συγκινημένοι στέκοντε τώρα στὸ πέρασμα τῶν ἑκατὸ χρόνων ἀπὸ τὴ γέννησή του.

(1) Ἴδε Κ. Παλαμᾶ Γράμματα, Τόμ. Β' σελ. 41.

ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ - ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ

ΙΟΥΛΙΑΝΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἰούλιος Καῖσαρ ἐφθασεν εἰς τὸ ὑπατον σημείον τῆς ἰσχύος του, τὸ Ἡμερολόγιον εἶχε περιέλθει εἰς τόσον μεγάλην σύγχυσιν ὥστε τὸ ἔτος ἐκεῖνο (46 π. X.) ἦτο σχεδὸν δύο μῆνας ἐμπρός και εἶχεν ἐν συνόλῳ 445 ἡμέρας ὅθεν και ἐκαλεῖτο annus confusionis ἢ annus confusioni ultimus. Ἐνεκα τούτου ὁ δικτάτωρ ἀπεφάσισε να μεταρρυθμίσῃ δλόκληρον τὸ σύστημα και ὄν αὐτὸς ἐμπειρος ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ (Macrobian Sat. I, 16) εἰσήγαγε, τῇ βοήθειᾳ τοῦ Σωσιγένους, περιπατητικοῦ φιλοσόφου τῆς Ἀλεξανδρείας, και τοῦ M. Flavius, ῥωμαίου γραφέως (Macrobian Sat. I, 14), τῷ 45 π. X. αὐτὴν τὴν διαίρεσιν τοῦ χρόνου, ἣτις μετὰ τινὰς μεταλλαγὰς εἶναι μέχρι σήμερον ἐν χρήσει παρ' ἅπανι τοῖς χριστιανικοῖς λαοῖς και φέρει ἐκ τοῦ εἰσηγητοῦ αὐτῆς τὸ ὄνομα τοῦ «Ἰουλιανὸς ἔτους».

Ἐπειδὴ τὸ ἡλιακὸν ἔτος ὑπετίθετο ὅτι περιέχει 365 1/4 ἡμ., ὦρισεν ὁ Καῖσαρ ὅπως ἐκ 4 ἐτῶν τὰ τρία πρῶτα ἔχωσιν ἀνά 365 ἡμέρας, τὸ δὲ τέταρτον 366 ἡμέρας.

Τὸ ῥωμαϊκὸν ἔτος εἶχε πολὺ ἐνωρίς διαίρεθῆ εἰς 12 μῆνας. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος ὡς και τὰ ἀρχαῖα ὄνόματα τῶν μηνῶν ἐτηρήθησαν, ἀλλὰ μετεβλήθη ἢ διανομὴ τῶν ἡμερῶν.

Διὰ τῆς νέας διαρρυθμίσεως εἶχον ὡς σήμερον, ὁ Ἰανουάριος, ὁ πρῶτος μῆν, ὁ Μάρτιος, ὁ Μάιος, ὁ Ἰού-

λιος, ὁ Αὐγούστος, ὁ Ὀκτώβριος και ὁ Δεκεμβριος ἀνά 31 ἡμέρας, ὁ Ἀπρίλιος, ὁ Ἰούνιος, ὁ Σεπτέμβριος και ὁ Νοέμβριος ἀνά 30 ἡμέρας, και ὁ Φεβρουάριος 28 μὲν ἡμέρας εἰς τὰ συνήθη ἔτη και 29 ἑκαστον τέταρτον ἔτος.

Ἡ ἐκάστη τετάρτη ἔτει προστιθεμένη ἡμέρα προσετέθη εἰς τὸν Φεβρουάριον ἀμέσως μετὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Terminalia, ἣτις συμπύπτει τὴν VII Kar. Mart (=23 Φεβρ.). Εἰς τοιοῦτον ἔτος ἢ 6η ἡμέρα πρὸ τῶν Καλανδῶν τοῦ Μαρτίου ἐπανελαμβάνετο δις διὰ τοῦτο και ἢ προστεθεῖσα ἡμέρα ὀνομάσθη «Bissexium» (Censorin. 20. Ammian. Marc. 26, 1) ἢ «dies Bissextus» (Ulpian Digest 4, 4, 3).

Κατὰ τὸ ἔτος 44 π. X. ὁ ὑπατος Μάρκος Ἀντώνιος πρόετεινε και ἐπεκύρωσε νόμον δι' οὗ τὸ ὄνομα τοῦ μηνὸς Quinilis μετεβλήθη εἰς Iulius (Ἰούλιος) πρὸς τιμὴν τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος, οὐτινος ἢ γενέθλιος ἡμέρα συνέπιπτε πρὸς τὴν 12ην τοῦ μηνὸς τούτου. (Macrobian Sat. I, 12. Δίων 44, 5. Ἀππιαν. Ἐμφ. πολ. II.) Καὶ μετέπειτα τῷ ἔτει 8 π. X. δι' ὁμοίας κολακείας μετωνομάσθη ὁ Sextilis εἰς Augustus (Αὐγούστος), διότι ὁ αὐτοκράτωρ κατὰ μιαν τῶν ἡμερῶν τοῦ μηνὸς τούτου ἐγένετο τὸ πρῶτον ὑπατος κατήγαγε σημαντικὰ νίκας και ἐτέλεσε τρεῖς θριάμβους (Suet.

1 Τὸ ἐπίθετον Bissextilis, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται ἢ μεταγενεστέρω λέξις Bissextilis εἶνε βαρβαρισμός.
2 Ὁ Quintilis ἦτο ὁ πέμπτος μῆν και ὁ Sextilis ὁ ἕκτος διότι τὸ ἔτος τοῦ Ῥομύλου, ὅπερ ἀπετελεῖτο ἐκ 304 ἡμερῶν και διηρθεῖτο εἰς 10 μῆνας, ἤρχιζεν οὐχὶ ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ Μαρτίου.

έν β. Octav. 31. Δίων 55, 6. Ο Μακρόβιος διέσωσε την απόφασιν της Συγκλήτου η χρονολογία παρεδόθη υπό του Censorinus 22).

Ο Σεπτέμβριος ήτο επ'όλιγον χρόνος γνωστός ως Germanicus (Suet. έν β. Caius 15) και ο Οκτώβριος ως Domitianus (Suet. έν β. Dom. 13). Άλλ' ένφ τά όνόματα Ιούλιος και Αύγουστος σφίζονται μέχρι σήμερα, τά άλλα δύο επανήλθον εις την αρχικήν των όνομασίαν.

Απ' αρχής οι Ρωμαίοι υπελόγιζον την εβδομάδα εις 8 ημέρας. Διαρκουσών των 7 ημερών ο γεωργός κατεγίνετο εις τάς αγροτικές εργασίας και την δην μετέβαινεν εις την πόλιν δια να διεκπεραιώση τάς εργασίας του και έξασκήση τά πολιτικά του δικαιώματα. Η Ιουδαϊκή εβδομάς των 7 ημερών καιτοι ήτο γνωστή εις τους Ρωμαίους από της εποχής του Πομπηίου, δέν έγένετο δεκτή ειμή βραδύτερον δετε ο Χριστιανισμός έγινεν ή επίσημος θρησκεία του κράτους.

ΕΡΡ. ΣΚΑΣΣΗΣ

Καθηγητής του Έθν. Πανεπιστημίου

EDOUARD HERRIOT
ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ—ΠΡΩΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ

ΤΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

(Συνέχεια εκ του προηγουμένου).

Αί οικονομίαι, μάλιστα αί οικονομίαι είναι απαραίτητοι, άλλ' αυτά δέν θ' αποδώσωσιν άρκετά. Δέν υπολείπεται όθεν ειμή ή επάνυξις των εισόδων και καλύτεραι μέθοδοι δια να δώσωμεν επί τέλους τέρμα εις τό παρατηρούμενον *σκάνδαλον, της καταθλιβούσης δήλον ότι αίσχροκερδίας τάς τάξεις των τιμών ανθρώπων* μετά ταύτα δύναται να είπη τις ότι πρέπει να επιδιωχθή ή αυστηρά εφαρμογή *του φόρου επί του εισοδήματος*, περί του οποίου πρό όλίγου ο κ. Jéze σās όμιλει μετά τσαύτης πειστικότητας, και όστις φόρος *αποτελεί την βάση της Δημοκρατίας*.

Και εις ταύτα άπαντώ, μάλιστα άλλ' άς μη έκτροπέμεθα εις φαντασιοπληξίας. Πέραν του γεγονότος ότι οι ύπουργοι εις τό σχέδιον του Προϋπολογισμού προβλέπουσι πλεονάσματα δέν πρέπει να ύπολογίζωμεν, διότι του φόρου επί του εισοδήματος, νεαρού παρ' ήμιν τ' αποτελέσματα δέν δύναται να είναι γνωστά άπο τουδε, τοσοούτω μάλλον καθ' όσον και κατά την περαιτέρω εφαρμογήν του πρέπει να δοθῆ ή έλαστικότητα εκείνη, ή προσαρμοζομένη προς τά ήθη της Χώρας.

Άς παραβληθώμεν προς την Άγγλίαν. Αύτη εφηρμοσε τον φόρον επί του εισοδήματος άρχομένου του 19ου αιώνος, όν άνέστειλεν επί τινα χρόνον κατά τους πολέμους της πρώτης Αυτοκρατορίας, έν φ παρ' ήμιν μόλις νυν έν πληρει πολέμου, λόγω των άντιρρήσεων των άντιδραστικών και συντηρητικών, είδομεν εισαγόμενον τον φόρον τουτον. Ημείς χειρίζομεθα ήδη μίαν νέαν μηχανήν, ένφ ή Άγγλία κατέχει παλαιόν φορολογικόν σύστημα ή φορολογική πολιτική ταύτης είναι πλέον ένθαρρυντική της ιδικής μας. Όταν ή Άγγλία πρόκειται να πολεμήση ή ν' αντιπαλαίση προς δυσχερείς οικονομικάς περιστάσεις, έχει έν τφ μέτρον του δυνατού έξασφαλίζει τάς απαιτούμενάς δαπάνας *οχι δια δανείων*,

άλλα δι' επιβολής φόρων. Εις τουτο συνίστατο ή θεωρία του Γλάδστονος και των μεγάλων άγγλων πολιτικών. Έν τούτοις ήμείς όσον δήποτε και άν προσκολληθώμεν επί του φόρου του εισοδήματος, όστις δέν εφηρομόσθη εισέτι επί των κενωθεισών νοτιών επαρχιών μας και εις άλλας Γαλλικάς περιφέρειάς, αίτινες επλήχθησαν εκ του πολέμου, είμεθα ύποχρεωμένοι ν' αναμένωμεν την άπόδοσιν του φόρου τουτου, προκειμένου να καθορίσωμεν την έν τφ μέλλοντι οικονομικήν πολιτικήν. Οχι, δέν είναι, φρονώ άτυχώς, ο φόρος ούτος εκείνος, όστις θ' αποδώη ήμιν κατά τό προσεχές έτος τά 6—7 δισεκατομμύρια, περί όν σās όμίλησα άνωτέρω. Τότε τί δέον γενέσθαι; Να σιωπήσωμεν και να άντιπαρέλθωμεν πρό της καταστάσεως, ως τουτο επραξεν ή πλειονοψηφία της Βουλής; Ν' αποδεχθώμεν προτάσεις αισιοδόξους, προκαλούσας ένθουσιασμόν και μεταξδ των στηλών άκόμη σοβαρών εφημερίδων και άποδ σκοπούσας, πρέπει να τό τονίσωμεν, εις την καθυσχασιν του άνησύχου πνεύματος του Γαλλικού κοινοϋ; Δέν θα πράξω τουτο, ως επραξεν ή Βουλή, δέν ήθέλησα ν' ακολουθήσω την πολιτικήν ταύτην και δέν θα την ακολουθήσω ποτέ, μετά των φίλων μου δε είπομεν: «Απαιτούνται περισσότεραι προσπάθειαι! Απαιτείται θάρρος! Απαιτούνται θυσίαι! Απαιτούνται άμεσοι φόροι! Δέν θα δυνηθήτε πλέον να εισαγάγητε έμμέσους φόρους, δέν θα δυνηθήτε πλέον να εισηγηθήτε έτερόν τι, διότι και τά τέλη εξ άλλου εφθασαν εις τό μη περαιτέρω, εκ τούτων τί έχετε ν' αναμείνητε; *Πρέπει τό κεφάλαιον να ύποστή την θυσίαν.*»

Και εις τό σημείον τουτο οι φίλοι μου και εγω έπροτεινάμεν εκείνο τό όποιον καλείται *φόρος επί του κεφαλαίου* (κινητής και άκινήτου περιουσίας).

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΠΕΡΙ ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΩΝ ΕΝΔΕΙΞΕΩΝ

[Ζήτημα ορισθέν υπό της εξ Έφηγητών της Ιατρικής Σχολής υπό την προεδρείαν του Καθηγητου κ. Γ. Φωκά, και διδαχθέν έν τφ Έθνικφ Πανεπιστημίφ την 27ην Νοεμβρίου 1910 υπό του Ιατροϋ και Ύφηγητου της Φαρμακολογίας και Θεραπευτικής κ. Άπ. Παπαδοπούλου].

(Συνέχεια εκ του προηγουμένου)

Αί ένδειξεις χρήσεως παραλντικου τινος φαρμάκου επί δηλητηριάσεως δια τινος διεγερτικου εισι σπανιώταται, καθόσον τά φαινόμενα της διεγέρσεως εξαιρετικώς αναφαίνονται έντονα και δύναται να θέσωσι την ζωήν έν κινδύνφ.

Έν πάση περιπτώσει ολος δήποτε και άν εινε ο άνταγωνισμός όστις ήθελε τεθῆ έν χρήσει, επιτάσσει ήμάς να προσέχωμεν τάς μεγάλας δόσεις, όν τό αποτέλεσμα εινε πάντοτε δυσάρεστον. Εις ύλας δε τάς δηλητηριάσεις δέον να διδηται προτίμησις μάλλον εις τά αντίδοτα ή εις τά άνταγωνιζόμενα.

Ασυμβασία δέ καλείται όταν ή χημική επίδρασις φαρμάκου τινος προς έτερον, τροποποιεί την ένεργειαν αυτου είτε δι' εκμηδενίσεως της ένεργείας του πρώτου ληφθέντος, είτε δι' αναπαγωγής έτέρας χημικής τοξικής ούσίας ως λ. χ. άλας τι σιδήρου συνδυαζόμενον μετά δεψίνης παράγει τον δεψικόν σίδηρον, όστις εινε αδιά-

λυτος ο καλομέλας και τό Ιωδιούχον κάλι, συνδυαζόμενα παράγουσιν τον Ιωδιούχον υδράργυρον, κανσιτικόν άμα και τοξικόν ο καλομέλας κτλ τό υδροκυανικόν όξύ, παράγουσι τον κυανιούχον υδράργυρον, όστις εινε δηλητηριωδέστατος.

Εις ταύτας τάς δύο χημικάς ιδιότητας δέον να προστεθῆ και ή αντίδοσις, ήτις συντελεί εις την εξουδετέρωσιν της δράσεως των δηλητηρίων δι' έτέρας φαρμακευτικής ούσίας ένεργούσης είτε χημικώς, είτε και φυσιολογικώς έν τφ οργανισμφ.

Ο Rabuteau αναφέρει ότι δύο ούσιαι άνταγωνίζονται όταν παράγονται επί του αυτου οργάνου και επί των αυτων άνατομικών στοιχείων αποτελέσματα αντίθετα όταν δε δύο ούσιαι εξουδετεροϋνται δια χημικής τινος ένεργείας, τότε ή μία εινε τό αντίδοτον της έτέρας.

Ο Μ. Morat αναφέρει ότι αντίδοτα δηλητηρίου τινος εισι αι ούσιαι αίτινες δια φυσιολογικής ή χημικής ή οίασδήποτε ένεργείας έλαττοϋσι τό δυσάρεστον αποτέλεσμα τό παραγόμενον δια του δηλητηρίου τουτου.

Ο Μ. Soulier αναφέρει ότι ή αντιδοτική φαρμακόδοσις συνίσταται κατ' αρχάς εις την χορήγησιν του αντίδοτου και ειτα εις την παροχήν ούσιων αίτινες συντελοϋσιν εις την έξοδον του δηλητηρίου πρό της απορροφήσεως.

Και τελευταίον ο ήμέτερος καθηγητής κ. G. Rouchet λέγει, ότι ο μέν άνταγωνισμός έχει ως αποτέλεσμα αντιθέτους ένεργείας γενομένας επί των αυτων οργάνων και των αυτων συστημάτων τά δε αντίδοτα αφαιροϋσι την τοξικήν ούσιαν, έμποδίζουσι τά φαινόμενα της δηλητηριάσεως ή παρακολούουσι την πρόοδον αυτων έν τη τελευταία περιπτώσει συμβαίνει άνταγωνισμός και αντίδοσις. Τά αντίδοτα εκμηδενίζουσι τό αποτέλεσμα του δηλητηρίου πρό της απορροφήσεως αυτου ή πρό της πλήρους εκδηλώσεως της ένεργείας αυτου έν τφ τόπω της εφαρμογής.

Η αντίδοσις κατά μόν τον Rabuteau εινε χημική, κατά δε τον M. de Varigny μηχανική και φυσιολογική. Δυνάμεθα όθεν να διακρίνωμεν τρία είδη αντίδοσεως ήτοι την *χημικήν*, την *μηχανικήν* και την *φυσιολογικήν*. Τά όξεία εξουδετεροϋσι τά άλκαλικά και τάνάπαλιν, ή δεψίνη κατακρημνίζει τά άλκαλοειδή εις δεψικās αδιάλυτους ούσιαις, ή μαγνησία κατακρημνίζει τάς άρσενικούχους συνθέσεις και τουτο αποτελεί την *χημικήν* αντίδοσιν.

Τά ύγρά διαλύουσι τά δηλητήρια, αι άδρανεις κόνες δεσμεϋουσιν αυτά, τά γλισχράματα προστατεύουσι τους ιστους εκ της τοπικής δράσεως των κανσικων, και τουτο αποτελεί την *μηχανικήν* αντίδοσιν.

Ούσιαι τινες παράγουσιν αντιθέτους φυσιολογικάς ένεργείας καθ' οιονδήποτε μηχανισμόν και άνεν ουδεμιάς άμοιβαιότητας και τουτο αποτελεί την *φυσιολογικήν* αντίδοσιν. Επιτελείται ή αντίδοσις πάντοτε έν τφ στομάχφ και τοίς έντέροις ενίοτε όμως τό αντίδοτον δύναται να προσβάλλη τό δηλητήριο έν αυτοίς τοίς ιστοίς, ως λ. χ. τό βάμμα του Ιωδίου, ο χλωριούχος χρυσός, άτινα ενίενται περίξ του δηχθέντος μερους υπό του οφθως.

Τό υπερμαγγανικόν κάλι παραγγέλλεται ως αντίδοτον της μορφίνης και έν μόν τφ στομάχφ καταστρέφει δι' όξειδώσεως αυτην ενίεμενον δε υπό τό δέρμα, δύναται να όξειδώση την απορροφηθείσαν και κυκλοφορούμενην ποσότητα αυτης.

Τοξική ένεργεια των φαρμάκων

Τοξική ιδιότης φαρμάκου τινος καλείται κατά τους πλείστον ή ταυτότης της ιδέας του θανάτου με την της τοξικότητας. Εινε δε ταυτόσημος ένεργείας δηλητηρίου τινος όπερ εις μικράν δόσιν εινε ικανόν να παραγάγη άλλιώσεις της ύφης του οργανισμού ή λειτουργικάς διαταραχάς μάλλον ή ήττον βαρείας, ή και αυτον τον θάνατον.

Ο Bouchard παραδέχεται τό τοξικόν Ισοδύναμον, όπερ άποκτείνει έν χιλιόγραμμον ζωής ύλης, τουτο όμως δέν εινε απολύτως όρθόν διότι ή δόσις ή αποκτείνουσα δέον να κληθῆ δόσις θανατηφόρος προσδιοριζομένη αυτη καθ' έαυτην ως άναφερομένη εκ συνθήκης εις έν χιλιόγραμμον ζωής ύλης ώρισμένου ζώου δια τουτο δέον να προσδιορισθῆ ή έλαχίστη θανατηφόρος δόσις ήτις διαφέρει όχι μόνον εκ του ζφου ένφ ου γίνεται τό πείραμα, άλλα και εκ του τρόπου της εισαγωγής του δηλητηρίου, του βαθμου της πυκνότητος αυτου, και της ποιότητος της χημικής κατασκευής.

Ούσιαι τις τοξική παρίσταται ως αιτία νοσηρά ή δε τοξικότης αυτης παρουσιάζει όλους τους βαθμους της νοσηρότητος.

Υπάρχουσιν όμως και περιπτώσεις καθ' ός ή επί της ζωής ύλης ένεργεια της τοξικής ούσίας δέν εκδηλούται άμεσως π. χ. ή ένεργεια του οινοπνεύματος επφέρει ληθηθότως άλλιώσεις των άρτηριων, ή επί μακρόν χρήσις της θειονάλης ουδέν φαινόμενον τοξικότοσ παρουσιάζει, έν τούτοις εινε δυνατόν άφνης ν' αναφανώσι δυσάρεστα και αυτος ο θάνατος κατόπιν χρήσεως αυτης.

Επίσης κατόπιν χρήσεως αντιπυρετικών τινων και ιδίως της αντιπυρίνης επί παιδων, επί νευρασθενικων και εξησθενημένων, εινε δυνατόν να εκδηλωθῆ τρόπον τινα δευτεροπαθώς τοξική τις ένεργεια αυτων, δια φοικίων, σκοτοδινιάσεως, γενικής κακουχίας, ύποθερμίας, αφθόνου επιδρώσεως, καταρρείψεως, κομματώδους καταστάσεως, κυνώσεως και θανάτου. Έν τη περιπτώσει ταυτη ή τοξική ένεργεια ενεργεί επί της καρδιάς και του νευρικού συστήματος. Τουτ' αυτό συμβαίνει και επί πνευμονίας κατόπιν χρήσεως των έμετικών.

Όταν λοιπόν χορηγούμεν φάρμακόν τι τό όποιον δύναται να προκαλέση έντύπωσιν τινα επί της καρδιάς και του νευρικού συστήματος ή πρόκειται να ενεργήση επί ατόμου έν καταρρείψη ή έν καταστάσει φυσικής αδυναμίας, παιδικής ή γεροντικής, ή επί ατόμου όπερ κέκτηται επιδεκτικότητος μεγάλης και εύπαθείας, ή ενεργήση επί τινος οργάνου προσβληθέντος ήδη υπό τινος νόσου (μνοκαρδίτις), ή όταν αι όδαι της άπεκκρίσεως (νεφροί, πεπτικόν σύστημα) ή της μεταμορφώσεως (ήπαρ) έχωσιν άλλιώσιν τινα, ή όταν ή διάρκεια της χρήσεως φαρμάκου τινος δυνατόν να προκαλέση άθροισιν αυτου έν τφ οργανισμφ, δέον να έχωμεν έν νφ την τοξικήν ένεργειαν αυτου την τε σύγχρονον και την μετάχρονον.

Φυσιολογική ένεργεια

Τά φάρμακα εισαγόμενα έν τφ οργανισμφ δρῶσιν άλλα μόν επί τους ιστους προκαλοϋντα άλλιώσεις της έν τοίς κυττάροις έναλλαγής της ύλης εκδηλουμένας δι' ειδικων φαινομένων.

Η ένεργεια αυτων επιτελείται δια των μορίων αυτων επί του πρωτοπλάσματος των κυττάρων είτε άπάν-

των, είτε και έκλεκτικώς επί των εξ αυτών, προκα-
λουμένης αλλοιώσεώς τινος τής μοριακής ύψης του
πρωτοπλάσματος των κυττάρων, άλλα δε ενεργοῦσι διὰ
των μεταβολῶν τής διαπιδυτικής πίεσεως ἀναλόγως τής
πυκνότητος τής διαλύσεως αὐτῶν, και τής τῶν διαλύ-
σεων του ὄργανισμοῦ ἐπερχομένης συρρικνώσεως τῶν
ιστῶν, διὰ τής ἀφαιρέσεως του ἐν αὐτοῖς ὕδατος ὅταν
ἢ μὲν διάλυσις του φαρμάκου εἶνε ὑπέρτονος, ἢ δὲ τῶν
ιστῶν ὑπότονος, και ἐξοιδήσεως διὰ τής παραλαβῆς
ὕδατος ἐκ τής ὑποτόνου διαλύσεως του φαρμάκου, ὅταν
ἢ πυκνότης τής διαλύσεως του φαρμάκου εἶνε ὑπότονος,
ἐνῶ τῶν ιστῶν εἶνε ὑπέρτονος.

Τὰ φάρμακα δύνανται νὰ τροποποιήσωσι τὸν ὄργανι-
σμοῦν, χωρὶς νὰ διαταράξωσι τὴν ἰσορροπίαν, και τὴν
σταθερότητα, αἵτινες παρουσιάζουσι τὴν καταστασιν
τῆς ὑγείας· τὰ δὲ φαινόμενα αὐτίνα δι' αὐτῶν παράγον-
ται εἰσὶν ὅλως ἀκίνδυνα· και τοῦτο ἀποτελεῖ τὴν φυσιο-
λογικὴν ἐνέργειαν τῶν φαρμάκων.

Ἡ τοιαύτη ἐνέργεια δέον νὰ ἐξακριβωθῇ πρῶτον
ἐπὶ ζῴων, και ἀφοῦ καθορισθῇ ἡ τοξικότης και ἡ φαρ-
μακοδυναμικὴ και θεραπευτικὴ δύναμις αὐτοῦ εἶτα νὰ
ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων πρῶτον του ὕγιου και
εἶτα ἐπὶ του ἀρρώστου.

Τελεῖται δὲ ἡ ἐνέργεια αὕτη διὰ του ἐντερικοῦ

συστήματος και διὰ του κυκλοφορικοῦ ἐκφαινομένη
κατὰ τὸν Gubler μηχανικῶς, χημικῶς και δυναμικῶς·
κατὰ δὲ τὸν Soulier και ἐξ ἐπαφῆς.

Κυρίως ὁμως αὕτη ἐκδηλοῦται διὰ τῶν μεταβολῶν
τῶν φαρμάκων αἵτινες προέρχονται ἐξ ἀλλῆς χημικῆς
ἐνώσεως, και διὰ τής ἀντιδράσεως του πρωτοπλάσμα-
τος του κυττάρου ὅπερ μεταβάλλει τὴν λειτουργίαν
αὐτοῦ. Πρὸς σπουδὴν τής ἐνεργείας οἰοῦντοτε φαρ-
μάκου δέον νὰ διαλυθῇ τοῦτο ὥστε νὰ δύναται νὰ
κυκλοφορῇ ἐλευθέρως ἐν τῷ αἵματι· εἰσαχθέν εἶτα δι'
ἐνδοφλεβικῶν ἐνεσεων ἐν τῷ ὄργανισμῷ ζῶον τινὸς νὰ
καθορισθῇ πρῶτον τὸ τοξικὸν ἰσοδύναμον, ἤτοι ἡ
ἀποκτείνουσα δόσις και εἶτα ἡ δόσις ἣτις προκαλεῖ τὰς
πρώτας λειτουργικὰς διαταραχὰς ἣτοι τὸ θεραπευτικὸν
ἰσοδύναμον σημειοῦντες τὰς ἐπερχομένας μεταβολὰς
τῆς κυκλοφορίας και τῶν ἀγγείων ὡς και τὰς διαταρα-
χὰς τῶν διαφόρων συστημάτων· ἀφοῦ δὲ γνωρίσωμεν
τὴν τοιαύτην ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν ζῴων, ἐφαρμοζόμεν
ταύτην και ἐπὶ του ἀνθρώπου, ἀρχόμενοι ἀπὸ δόσεων
μικροτάτων και ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ τυχὸν παρουσια-
σθησόμενα ἐπιγενῆ φαινόμενα.

Μελετήσαντες οὕτω τὴν ἐνέργειαν ταύτην παραδί-
δομεν τὸ φάρμακον εἰς τὴν Θεραπευτικὴν.

(Ἀκολουθεῖ)

ΜΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ — ΤΕΧΝΟΚΡΙΤΙΚΑ

ΕΚΛΕΚΤΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Η ΣΚΟΥΦΙΑ

«Ολοι τὸ ξέραν στὸ νησί πὸς ἡ Ἀγγέλω ἡ ὁμορφη
του καϊκοῦ γυναικα, ἀγαποῦσε τὰ ξυνά· πρῶτα πρῶτα
τῆς ἔβγαλε τ' ὄνομα τὸ κοπέλι του καϊκοῦ, ὁ Δῆμος,
ἕνας ψηλόκορμος λεβέντης 19 χρονῶν πὸν γιὰ κάμποσο
καιρὸ τάχε ψημένα μαζί της.

Μόν' ὁ κοντο-Σωτήρης ὅπως ἔλεγαν τὸν ἄνδρα της,
αὐτὸς μόνον δὲν ἔπαιρνε εἰδήσι τὸσον καιρὸ.

Μὰ ἔλα πὸν κ' ἡ μάννα της ἦτανε σύμφωνη και
βοήθαγε μάλιστα τὴν κόρη της μὲ μεγάλη ἐπιτηδεύ-
τητα στὶς ἐρωτοδουλιές. Κι ὁ φτωχὸς ὁ Σωτήρης εἶχε
πάντα νὰ τὸ κἀνῆ μὲ τὴν ἐξυπνάδα και τὴν καπασο-
σύνη τῆς πεθερᾶς του, ἀλλὰ και μὲ τὴν αὐστηρότη της
«ὅσο περὶ γιὰ τὸ ζήτημα τῆς τιμῆς». Κ' ἔφενγε ἦσυχος
γιὰ τὰ ταξείδια του, ἀφίνοντας τὴ διεύθυνσι του
σπητιοῦ και τὴ φύλαξι τῆς γυναικας του στὴν καλὴ του
πεθερά.

«Ἀμε γαμπρέ μου στὴν εὐκὴ του Θεοῦ, μὲ τὸ καλὸ
νὰ σὲ ξαναδοῦμε, γιὰ τὸ σπῆτι μ' ἡ γνοιάζεσαι και τὴν
Ἀγγέλω, ἐγὼ εἶμ' ἐδῶ, κέρβερος.» Ἄη στὸ καλὸ παι-
δάκι μου και μὴ μᾶς ἀργήσης. Καὶ τοῦκλινε μ' αὐτὰ
τὰ μάτια κι ὁ ἀγαθὸς Σωτήρης ἀρμενίζοντας στὸ πέ-
λαγος πότε μὲ μαῖστρα, πότε μὲ γαρομπῆ, πότε μὲ μπου-
νάτσα εἶχε τὸ κεφάλι του ἦσυχος ὁ καὶμένος γιὰ τὴ
φύλαξι τῆς τιμῆς του ἀπὸ τὴ γρηὰ νταρνάνα ὅπως
ἔλεγε τὴν πεθερά του και παρακάλαγε τὸ Θεὸ νὰ τῆς
δίγη χρόνια γιὰ τὴ στερέωσι του σπητιοῦ.

Πὸν νάξερε ὁ δύστηνος, πὸς αὕτη ἡ οὐρανοκατέ-
βατη πεθερά, παπᾶ μπορούσε νὰ παντρέψῃ και δεοπότη

νὰ ξεκαλογερέψῃ. Μὰ και ποὶδς τολμοῦσε νὰ του πῆ
τίποτα, κανένας δὲν ἤθελε νὰ βγάλλῃ τὸ φεῖδι ἀπ' τὴν
τὴν τρύπα.

Ἦταν ἡμερος και καλὸς ἀνθρωπος ὁ δυστυχιμένος
ὁ Σωτήρης. Πέρουσι του βούλιαζε τὸ μεγάλο του καϊκι
ἢ «Ἐλσήστρα» μίαν ἄγρια νύχτα στὸν κάβο Ματαπᾶ
και πνίγηκε κι ὁ μονάκριβός του ἀδελφός ὁ Διονύσης
μὲ τὸ παιδί του, τὸ καλὸ αὐτὸ ἀνηψίδι.

Ἦστερ' ἀπὸ δυὸ μῆνες του κἀνῃκε ἕνα σπιτάκι στὸ
κάστρο πὸν τῶχε γι ἀποκοῦμιλι τοὺς ζεστοὺς μῆνες
του καλοκαιριοῦ. Ὅλο γρουσουζιά τὸν πῆγαινε ἢ μὴ
συμφορὰ πάνω στὴν ἄλλη. Γι αὐτὸ κανένας δὲν ἄνοιγε
τὸ στόμα του νὰ του φαρμακέψῃ πλειότερο τὴν καρδιά.

Μόν' ὁ σύντροφός του ὁ καπετὰν-Νικολός, ὅταν
κουτσοπίνανε στὴν ταβέρνα, τοῦλεγε ἄκρες μέσες, πὸς
οἱ γυναῖκες θέλουν ἐπιτήρησι, πὸς καμμιά φορὰ ἀπὸ
κεῖ πὸν δὲν περιμένεις σοῦρχεται τὸ κακὸ, πὸς τελευ-
ταῖος ὁ ἄνδρας τὰ μαθαίνει κλπ.

Μὰ πέρα ἔβρεχε γιὰ τὸ Σωτήρη. Αὐτὸς εἶχε δέσει
ὅπως ἔλεγε τὴ γαϊδουρίτσα του, ὅσο περὶ γι αὐτὸ τὸ
ζήτημα. Ἄ, ὅλα κι ὅλα. Κι ἂν ἡ γυναικα ἔτσι ἀπὸ
κουταμάρα της μπορούσε καμμιά φορὰ νὰ παραστρα-
τήσῃ, ἦταν ἢ γρηὰ ἐκεῖ φύλακας κι ὁδηγός πὸν δὲν
τὰ σῆκωνε τέτοια. Κι ἀπὸ τὴν εὐχαριστήσι του κατέ-
βαζε κι ἄλλο ἕνα κατοσταράκι. Μὰ κι ὁ Νικολός μο-
νοκοπανιὰ ἀδειάζε τὸ ποτήρι γιὰ νὰ καταπιῇ μαζί μὲ
τὸ κρασί τὴν τρομερὴ λέξι πὸν ἀνεβοκατέβαινε ἀπ' τὴ
φουσκομένη του καρδιά, στὰ σφιγμέν' ἀπὸ τὴν ἀγανά-
χτησι δόντια του.

Μιὰ μέρα φόρτωσε τὸ καϊκι του μὲ κάμποσες βαρέ-
λες λάδι και λίγες κόφες τσαπελόσκα γιὰ νὰ τὰ πάῃ
στὸ Γύθειο. Μόλις ἔστριψε ἀπ' τὴν τσίμα του μῶλον
ἔβαλε φρέσκο δυνατὸ. Κι ὅσο προχωροῦσε τόσο πε-

Η ΚΟΛΑΣΜΕΝΗ

(Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ ὁμώνυμο λιμπρέττο)

Ἡ εὐτυχία χαμογελά και σὲ προσμένει.
Στὸ σπῆτι σοῦπλεξα μάγάπη μιὰ φωλιά.
Μοσκοβολᾶ ἢ τριανταφυλλιὰ μου ὀλανθισμένη.
Χρυσὴ ἢ χαρὰ σάν τὰ χρυσὰ μου τὰ μαλλιὰ.
Και κάτω ἀπ' τὴν κληματαριά,
πὸν ἀπ' τὴν ἀγάπη μου κέκεινη ἔχει φουντώσει,
μυρῶνει ἢ προκοπὴ μου ἢ τόση
γιὰ σένα τῆς αὐλῆς κάθε μεριά.
Τὸ ἀνθόνερο νὰ πίνεις θὰ σοῦ γέρω.
Τὰ μάτια μου λυχνάκια νὰ δειπνάς.
Τὸν ὕπνο ἐκεῖ μὲ χὰδια θὰ σοῦ φέρνω.
Θὰ ψέλνουνε τάηδονια νὰ ξυπνάς.

ΣΤΕΛ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ρισσότερο φρεσκάριζε και τὰ πανὰ γέμιζαν· γι αὐτὸ
ἀναγκάστηκε νὰ κατεβάσῃ τὰ μαῖστρα και νὰ λαοκάρῃ
τὴ σκότα του φλόκου γιὰτὶ φοβήθηκε μὴ και μπατόρη
τὸ καϊκι καθὼς μάλιστα τὸν εἶχε και πλάι τὸν καιρὸ.
Ἄπὸ μακρὰ ξαγνάντησε τὸ μαβὶ ἀκροτήριον του Μα-
ταπᾶ πὸν σάν ἄγριο στοιχιὸ ξεχώριζε ἀπ' τὰ κύ-
ματα μὲς τὴν ἀπόστασι.

Θυμήθηκε τὸ περυνὸ κακὸ, τὸ μεγάλο του καϊκι
πὸν βούλιαζε μὲ τὸν καὶμένο τὸ Διονύση και τὸ παιδί!
Ἄθελὰ του ἀνέβηκαν δάκρυα στὰ μάτια του κ' ἕνας
πνιγμένος στεναγμός. «Ἄχ! ἀφιλότιμη θάλασσα» ἔξ-
φυγ' ἀπὸ τὰ χεῖλη του και σκορπίστηκε στὸν ἄνεμο σὰ
μαδημένο ξερολούλουδο. Μὰ σάν ἀπάντησι τραχειὰ
κι ἀπρόσμενη ἦρθε ξαφνικὰ ἕνα πελώριο κύμα και
πέρασε τὸ καϊκι ἀπ' τὴ μιὰ πάντα στὴν ἄλλη, τόσο
πὸν κινδύνειψε νὰ τὸν σαρώσῃ ἀπ' τὸ τιμόνι ἂν δὲν κρα-
τιώτανε σφιχτά. Σταυροκοπήθηκε ὁ φτωχὸς κ' ἔψαχνε
στὴν τσέπη του γιὰ μαντίλι νὰ σφουγγίξῃ τὴν ἄλλη
τῆς θάλασσας πούχε γίνει ἕνα μὲ τὴν ἄλλη τῶν ματιῶν
του πάνω στὸ λοκαμένο του πρόσωπο. Μ' ἀντὶ γιὰ
μαντίλι ἔπιασε μὴ παληὰ πλεχτὴ σκούφια ἀπ' αὐτῆς
πὸν πλέκουν οἱ γυναῖκες στὰ νησιά σάν κάθονται τὸ
δειλινὸ στὶς δῆσπορτες και ξομπλιάζουν τὴ γειτονιά.

Του τὴν εἶχε χαρίσει ἢ πεθεροῦλὰ του ὅταν φύσαγε
δυνατὸς ἀέρας νὰ τὴν φορᾶῃ στὸ ταξείδι. Πολυτέλεια
πὸν ποτὲ του δὲν σκέφτηκε νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ ἀγαθὸς
Σωτήρης. Καὶ μιὰ δυὸ φορὲς πὸν θέλησε νὰ τὴ φορέσῃ,
ἔτσι γιὰ γούστο, τὸν στενωχοροῦσε πολὺ στὸ μέτωπο.

Ὡς τόσο τί ὁραῖα πὸν τίς πλέκει αὐτῆς τίς σκού-
φιεσ ἢ γρηὰ, μαστόρισσα δυνατὴ ἔλεγε μὲ τὸ νοῦ του,
ὅταν κατὰ τύχη ἔπιανε τὴν σκούφια στὰ χεῖρια του.

Πὸν νάξερε πὸς τώρα τώρα τοῦπλεξε μίαν ἄλλη
σκούφια φαριδιὰ και μεγάλη, οἱγωτὴ και πολὺχρωμη,
τέτοια πὸν ποτὲ δὲν τὴν φαντάστηκε ὁ καλὸς ὁ Σωτή-
ρης. Καὶ πολλῆς φορὲς ἢ γρηὰ ἐπλεξε και τὰ σαββατό-
βραδα τὴν ὥρα πὸν σῆμαινε ὁ ἔσπερινός, τόση ἦταν
ἢ βιάσι της κ' ἢ προκοπὴ της νὰ τὴν τελειώσῃ μιὰ
ὥρ' ἀρχήτερα ἔτσι γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸ γαμπρὸ της,
δωρίζοντάς του τὴν σὲ ὥρα κατάλληλη.

Στὸ σπῆτι μίαννα και κόρη ἦταν οἱς χαρὲς τους
εἶχανε μπασιὰ (ὑποδοχή). Νέο ψάρι ἔπεσε στὰ δειχτια
τους και μεγάλο αὐτὴ τὴ φορὰ. Ὁ Φῶτος ὁ σταφιδέμ-
πορος πούριθε τώρα ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ. Αὐτὸς φόραγε,
μωρὲ μάτια μου, χρυσὴ καδένα, δαχτυλίδια μ' ὅλα τὰ
χρῶματα τίς πέτρες, οὐμπουμπλικὰ χνουδάτη και μο-
σκοβόλαγε λεβάντες ὄντας πέροναγε ἀπ' τὸ σοκάκι.
Ἄμῃ τὰ δόντια του, τί σοῦ λένε, ὀλόχρυσα στὴ γραμμῇ;

Ἄχ! πὸν ἦτανε τόσο καιρὸ αὐτὸς ὁ γαμπρός
ἔλεγε ἢ γρηὰ βλέποντας τὸ παλληκάρι πὸν περνοῦσε
ἀπὸ τὸ καντοῦνι γλυκοθορῶντας τὴν Ἀγγέλω στὸ
παρθῦρι. Δὲν ἄργησαν νὰ τὸν ἀνεβάσουν μίαννα και
κόρη ἔτσι γιὰ νὰ τὸν φιλέψουνε ἕνα ρακί, κι ἕνα
κλωνί βασιλικό. Κ' ἔτσι τώρα ποῦλειπε μάλιστα κι ὁ
Σωτήρης, ἔγινε τακτικὸς ἐπισκέπτῃς ὁ Φῶτος. Πόσα
γλυκὰ δὲν του φάγανε, και πόσες φορὲς ἢ γρηὰ κἀνον-
τας πὸς νυστάζει, ἀφινε μόνῃ τὴν Ἀγγέλω μὲ τὸν
ὁμορφωμένο. «Ἄ, νέα εἶνε, ἄς ξεσκάσῃ και λιγάκι, μὴ
γάρῃς θὰ τὴνε φάῃ;» ἔλεγε κ' εἶχε ἦσυχῃ τὴ συνεί-
δησι της.

Μιὰ νύχτα πὸν δὲν περιέμεναν πὸς θὰ γύριζε κι ὅλας
ἀπ' τὸ ταξείδι ὁ Σωτήρης, ἀκοῦνε τὴν πόρτα νὰ χτυ-

πή. Τρέχ' ἢ Ἀγγέλω στὸ παρθῦρο, τί νὰ ἰδῃ; Τὸν
ἄνδρα της. Ἀλαφιασμένη μπαίνει μέσα και τὸ λέει τῆς
μάννας της. Ἡ γρηὰ χωρὶς νὰ ταραχθῇ, μαστόρισσα
βλέπει δυνατὴ, ξεκρεμάει ἀπὸνα καρφὴ τὴ σκούφια
τὴν πανώρια πὸν μόλις χτὲς τὴν εἶχε τελειώσει βάζον-
τας και μιὰ μεγάλη φοῦντα στὴν κορφή και τῆς λέει:
—Πάρε αὕτη τὴ σκούφια και κατέβα, ὁ Φῶτος νὰ
κρυφτῇ πίσω ἀπ' τὸ φύλλο τῆς πόρτας πὸν θ' ἀνοίξῃς.
Ποῖν προφθάσῃ ὁ Σωτήρης νὰ κἀνῃ ἕνα βῆμα φόρεσέ
του ξαφνικὰ και γρηγορὰ τὴ σκούφια, βαθειὰ-βαθειὰ
ἔτσι πὸν νὰ του σκεπάσῃς τὰ μάτια νὰ μὴ βλέπῃ κ' ἐν
τῷ μεταξὺ νὰ φύγῃ ὁ Φῶτος.

Ἡ πόρτα ξαναχτύπησε ἐπίμονα τώρα, ἢ Ἀγγέλω
δίσταξε ἀκόμη.

—Τρέχα μὴ στέκεσαι. Καὶ σὺ Φῶτο.

Ὅπως ἔδωκεν ὁδηγίαν ἢ γρηὰ, ἔτσι κ' ἔγινε. Ἡ Ἀγ-
γέλω φόρεσε στὸν ἄνδρα της τὴ σκούφια τόσο βαθειὰ
ὡς τὸ λαμὸ τόσο πὸν πῆγε νὰ σκάσῃ ὁ κακομοῖρης.

Ὁ φίλος τῶστριψε σάν τὸν κλέφτη κ' ἢ Ἀγγελί-
κοῦλα βρέθηκε στὴν ἀγκαλιὰ του ἀνδρά της, ξεκαρ-
δισμένη στὰ γέλοια. Σάν ἀνέβηκε στὸ σπῆτι ὁ Σωτή-
ρης ἔλεγε στὴν πεθερὰ του τ' ἀστεία πὸν τοῦκανε ἢ
γυναικοῦλὰ του.

—Ἀκοῦς καλὲ νὰ μοῦ φορέσῃ τὴ σκούφια ὡς τὸ
λαμὸ; σὲ καλὸ της.

Κ' ἢ γρηὰ μὲ ὕφος θριαμβευτικό:
—Σάν τέτοιες, τέτοιες σκούφιεσ, γαμπρέ μου, φό-
ρεσα κ' ἐγὼ του πεθεροῦ σου...

1922 ΑΘΗΝΑ Ν. ΤΑΡΣΟΥΑΗ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπικειμένης τῆς διανομῆς τῶν ὀριστικῶν ὁμολο-
γιῶν του Ἐθνικοῦ Λαχειοφόρου Δανείου 61)2)ο)ο
1922, προσκαλοῦνται οἱ ἐπ' ἐνεχέρῳ προσωρινῶν τί-
τλων (Στεμμάτων) ὀφειλέται, ὅπως ἐξοφλήσωσι τὰ
δάνειά των και καταθέσωσι τοὺς προσωρινοὺς τίτλους
πρὸς ἀνταλλαγῆν, καθ' ὅσον ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει
θέλουσιν ἐφαρμοσθῇ κατ' αὐτῶν αἱ διατάξεις του ἀπὸ
2 Ἀπριλίου 1922 Β. Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 8ῃ Φεβρουαρίου 1923.
(Ἐκ του Γραφείου)

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΜΙΑ «ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ»

Ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον ἠγγέλθη κατ' αὐτὰς ὁ θάνατος τοῦ γηραιοῦ ποιητοῦ Ἀνδρέα Μαρτζώκη, τοῦ τελευταίου ἐπιζήσαντος «λογίου» τῆς οἰκογενείας του. Διότι ἀνῆκεν εἰς μίαν «φιλολογικὴν οἰκογένειαν», ἐκ τῆς ὁποίας προήλθον πολλοὶ ἀνθρῶποι τῶν γραμμάτων καὶ κατὰ τὴν πιθανότητα τοῦλάχιστον τοῦ νόμου τῆς κληρονομικότητος, θὰ προέλθουν εἰς τὸ μέλλον καὶ ἄλλοι. Ὁ πατὴρ του, ὁ πολὺς Ἰγνάτιος Λουδοβίκος Μαρτζώκης (Marzocchi), ἤλθεν ἀπὸ τὴν Ἰταλίαν εἰς τὴν Ζάκυνθον (1837), ἐγκατεστάθη ἐδῶ, ἐνυμφεύθη Ζακυνθίαν—κόρην Μεσσαλά—καὶ ἔγεινεν ὁ γενάρχης τῆς νέας Ἰταλοελληνικῆς οἰκογενείας. Πολυμαθέστατος προφασσοσός, ἀληθινὰ σοφὸς ἀνθρῶπος, μὲ μεγάλην βιβλιοθήκην, μὲ ἀκόμη μεγαλύτερον γοῦστο φιλολογικόν, ἐδίδασκε κλασσικὰς γλώσσας, παγκόσμιον λογοτεχνίαν, φιλοσοφίαν καὶ κυρίως αἰσθητικὴν, συνέτασσε δὲ καὶ ὁ ἴδιος Ἰταλιστὶ ποιήματα ἢ πεζὰ. Περὶ τῆς φιλοκαλίας του εἰμπορεῖ νὰ μαρτυρήσῃ τὸ μονόστιχον αὐτὸ ἐπίγραμμα, τὸ ὁποῖον ἐχάραξεν ἐπὶ τοῦ τάφου μικροῦ του τέκνου, διερμηνεύον τὸν πατρικὸν καὶ τὸν μητρικὸν μαζὶ σπαραγμόν:

In ogni tua man tu stringi un cuor.

(*Σὲ κάθε σου χεράκι σφίγγεις ἀπὸ μιὰ καρδιά*).

Ὁ πρωτότοκος υἱὸς του Μέρμων Μαρτζώκης, (Ricordano Ἰταλικὰ καὶ κοινῶς Ντάνος ὀνομαζόμενος), ὑπῆρξεν ἑλληνομαθέστατος καὶ ἐγκυκλοπαιδικώτατος λόγιος, γλαφυρὸς ἀπὸ πάσης εἰς πᾶσαν γλώσσαν μεταφραστής καὶ ἐπὶ μακρὰ ἔτη καθηγητὴς τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Ἱστορίας εἰς τὸ Γυμνάσιον Ζακύνθου (1844—1902). Εὐφραδὴς, εὐφυὴς, μνήμων τεράστιος καὶ αὐτόχρημα πανδαήμων, ἐγνώριζε νὰ κάμνῃ τὴν διδασκαλίαν του καὶ τὴν συντροφίαν του ἀληθεὶς πνευματικὰς ἀπολαύσεις. Ἐκ τῶν ἰδρυτῶν καὶ τακτικωτέρων συντακτῶν τοῦ περιφήμου «Ζακυνθίου Ἀνθῶνος», (ἐκδότης ὁ ποιητὴς Ι. Τσακασιάνος), κατέγεινεν ἰδίως εἰς τὴν φιλολογικὴν κριτικὴν, ἢ γνώμην του δὲ εἰς τὴν Ζάκυνθον ἐθεωρεῖτο ἡ μόνῃ ἀδθεντικῇ: οὔτε ποιητὴς οὔτε πεζογράφος δὲν ἤμποροῦσε νὰ λάβῃ τὸ «χρῆμα» ἐὰν δὲν τὸν ἐπαινοῦσε δημοσίᾳ ὁ Ντάνος.

Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ θαυμασίου αὐτοῦ πρωτοτόκου, καὶ ζῶντος ἀκόμη τοῦ σοφοῦ πατρός, εἶχον ἀναδειχθῆ λόγιοι καὶ ποιηταὶ ἄλλοι δύο τῶν υἱῶν του: ὁ κατὰ τι νεώτερος τοῦ Ντάνου Ἀνδρέας (1849) καὶ ὁ νεώτερος ὅλων Στέφανος (1855), ὁ πρὸ οὐκ αιτίας ἀποθανὼν εἰς τὰς Ἀθήνας. Διὰ ποῖον ἐκ τῶν τριῶν ἐδικαιούτο νὰ καυχᾶται περισσότερο ὁ εὐτυχὴς Ἰγνάτιος Μαρτζώκης; Καὶ διὰ τοὺς τρεῖς βεβαίως ὀπαδοὺς τοῦ λογίου, ἀφοῦ μάλιστα δύο ἄλλοι: τοῦ υἱοῦ, ὁ Πίος καὶ ὁ Καίσαρ, εἶχον ἀκολουθήσει τὸν Κερδῶν καὶ τὸ οἰκογενειακὸν ἰσοζύγιον ἦτο ἀσφαλές. Διὰ πολλὸν ὅμως καιρὸν, ἢ φήμην τοῦ Μέρμωνος ἦτο τόσο μεγάλη καὶ ἢ μνήμων σοφία του ἐθάμβωνε τόσο τὸν κόσμον—τὸν Ζακυνθινὸν ἐννοῶ,—ὡστε καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ἐπὶ τοῦ πρωτοτόκου θὰ ἐστήριζε τὴν δόξαν τῆς οἰκογενείας. Ἄργότερα ὅμως συνέβησαν πράγματα περιεργὰ καὶ σχεδὸν ἐκπληκτικὰ: Σένοι, παρεπίδημοι, ἐρχόμενοι εἰς

τὴν Ζάκυνθον ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον, ἀπὸ τὰς Νήσους, ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀκόμη, ἀπὸ τὴν Βλαχίαν, ἐζητοῦσαν νὰ γνωρίσουν, ὅχι τὸν Μέρμονα, ἀλλὰ τὸν Ἀνδρέαν Μαρτζώκην! Τὰ ποιήματά του περιέτρεχον πλέον τὸν Ἑλληνισμόν καὶ ἐθαυμάζοντο πολὺ περισσότερο ἀπὸ τὸς κριτικὰς μελέτας τοῦ ἀδελφοῦ του. Αἱ λυρικαὶ συλλογαὶ του, διαδεχόμεναι ἀλλήλας, ἐκρίνοντο καὶ εἰς τὰ ἔξω τῆς Ζακύνθου ἐκδιδομένα φύλλα. Πολλὰ ποιήματά του ἀνεδημοσιεύοντο, ἐτραγωδοῦντο, ἀπεστηθίζοντο, ἀπηγγέλλοντο εἰς τὰ σχολεῖα, παντοῦ. Τέλος πάντων, διὰ τὸν Ἀνδρέαν ἐγένετο τόσοσ λόγος, ὅσος οὐδέποτε ἔγινε διὰ τὸν Μέρμονα. Ἄν δὲν ἦτον ὁ «σοφός», ἦτον ὅμως ὁ «ποιητής». Καὶ ἦλθε καιρὸς κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ δόξα τοῦ πρωτοτόκου ἐπεστιάσθη ἀπὸ τὸν δεῦτερον καὶ τὸ καμάρι τῆς φιλολογικῆς οἰκογενείας ἦτο αὐτὸς ὁ Ἀνδρέας Μαρτζώκης ἢ, μὲ τὸ ψευδώνυμόν του, ὁ Ἰάκινθος.

Ἄλλὰ μετ' ὀλίγον συνέβη ἄλλο περίεργον καὶ ἐκπληκτικόν: Ὁ νεώτατος ἀδελφός, ὁ Στέφανος Μαρτζώκης, ποιητὴς καὶ αὐτός, ἀλλ' ἀσήμαντος ἀκόμη καὶ ἀκίνδυνος... διὰ τὴν δόξαν τῶν ἀδελφῶν του, —περιφρονημῆνος εἰμπορῷ νὰ εἶπω,—μεταναστεύσας εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀρχισε σιγά σιγά ν' ἀκούεται περισσότερο ἀπὸ ὅλους. Εἶχε γίνει ἐδῶ ἀρχηγὸς Σχολῆς μ' ἕνα πλῆθος νέων τριγύρω του. Τὰ ποιήματά του εἶχον ἐκδοθῆ εἰς τὸ Παρίσι, τιμῆς ἔνεκεν, ἀπὸ τὸν Λεγκράν καὶ τοὺς μαθητάς του εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Ἀνατολικῶν Γλωσσῶν. Κατόπι συνηθροίσθησαν ὅλα εἰς ἕνα τόμον τῆς Μαρασείου Βιβλιοθήκης δίπλα εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ. Μία δόξα ἀκαδημαϊκῇ οὕτως εἶπειν περιέβαλε τώρα τὸν νεώτερον Μαρτζώκην. Καὶ ὁ κ. Μαρτίνος Σιγούρος, γράφων τότε περὶ τῆς «φιλολογικῆς οἰκογενείας», τὸ εἶπε ρητῶς: «ὁ τελευταῖος τῆς διαστάσεως ἐπεσκίασεν ὅλους τοὺς ἄλλους».

«—Καὶ τὸ Ντάνο ἀκόμη; καὶ τὸ Ντάνο;» ἠρώτησε τὸν κριτικόν, εἰς τὴν Ζάκυνθον, μὲ πικρὸν παράπονον, ὁ Ἀνδρέας. (Κι' ἔλεγε τὸν Ντάνον, ἐννοῶν βέβαια τὸν ἑαυτὸν του). Ἄλλ' ὁ κριτικὸς, ἀμειλίχτος ὅπως ἢ Κριτικὴ, τὸ ἐπανέλαβε καὶ ἐνώπιον τοῦ ἐπισκισμένου ἀδελφοῦ: Ὁ Στέφανος ἦτον ἕνας ποιητὴς *μεγάλος*, ἐνῷ ὁ Ἀνδρέας δὲν ἦτο παρὰ ἕνας ποιητὴς *καλός*. Ὅσον διὰ τὸν Μέρμονα, οὔτε κἀν ἐλογαρίζετο: ἕνας σοφὸς καθηγητὴς καὶ τίποτε ἄλλο. Ἐκτοτε ἡ ἐτυμηγορία δὲν μετεβλήθη καὶ ὑποθέτω ὅτι δὲν θὰ μεταβληθῆ: Τὸ ἀληθινόν, τὸ αἰώνιον ἀγλάσμα τῆς φιλολογικῆς οἰκογενείας Μαρτζώκη, εἶναι ὁ Στέφανος, ὁ Μεγάλος. Κατόπιν ἐρχεται ὁ Ἀνδρέας, ὁ Καλός. Κατόπιν ὁ Μέρμων, ὁ Σοφός. Καὶ τελευταῖος ἀπ' ὅλους ὁ πρῶτος: ὁ Γενάρχης μὲ τὸ μονόστιχον ἐπίγραμμα καὶ τὰ θρησκευτικὰ του ποιήματα.

Ἰδῆτε ὅμως πόσον ἄργησε νὰ ἐκδοθῆ καὶ νὰ γνωσθῆ αὐτὴ ἡ ἐτυμηγορία! Εἴκοσι ὀλόκληρα χρόνια. Ὅσα ἐπέρασαν δηλαδὴ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως μέχρι τῆς ὀριστικῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ Στεφάνου. Διότι καὶ εἰ τρεῖς ἀδελφοὶ ἤρχισαν τὴν φιλολογικὴν τῶν δρασῶν σχεδὸν συγχρόνως. Ἀλλὰ διὰ πολλὸν καιρὸν, ἢ καθηργητικὴ σοφία καὶ εὐφράδεια παρηγκώνιζε τὴν δροσερὰν ποίησιν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀνδρέα, καὶ, δι' ἄλλον τόσοσ καιρὸν, ἢ ἐλαφρὰ, ἢ εὐκολος, ἢ προσιτὴ ποίησις ὑπεσκίαζε τὴν β.θεῖαν, τὴν ὑψηλὴν, τὴν δύσκολον, εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Στεφάνου. Αὐτὸ δὲ συμβαίνει πάντοτε. Καὶ εἰς κάθε φιλολογικὴν οἰκογένειαν, ἀλλὰ καὶ εἰς κάθε φιλολογικὴν ὁμάδα. Καὶ γενικῶς, μετὰξὺ τῶν

λογοτεχνῶν ἐνὸς τύπου καὶ μιᾶς ἐποχῆς, βραδύνουν ν' ἀναδειχθῶν, ν' ἀναγνωρισθῶν οἱ πραγματικῶς καλύτεροι. Διὰ πολλὸν καιρὸν ἐπικρατοῦν οἱ προσιτώτεροι ἢ ἐπιτηδειώτεροι. Καὶ ἀν καυχῶμαι διὰ τίποτε εἰς τὴν ζῶν μου τὴν ἀδοξον, εἶναι ὅτι εἰς τὴν φιλολογικὴν ὁμάδα τῆς ἐποχῆς μου, μετὰξὺ ὅλων τῶν ὀμηλικῶν μου ὁμοτεχνῶν, τελευταῖος ἀπ' ὅλους ἔτυχον κάποιας ἀναγνωρίσεως. Οἱ νέοι, οἱ ὁποῖοι βιάζονται τόσοσ νὰ εἰσελθῶν εἰς τὴν κενὴν μας Ἀκαδημίαν, ἀς ἔχουν καὶ τοῦτο ὑπ' ὄψει. Εἶνε τοῦλάχιστον μία παρηγορία...

* *

Ἀς μὴ νομίση τώρα καλεῖς, ὅτι, ὅσον μέγας καὶ ἀν ὑπῆρξεν ὁ Στέφανος Μαρτζώκης, δὲν εἶχε τὴν ἀξίαν του καὶ ὁ τελευταῖος ἀποθανὼν Ἀνδρέας. Δὲν ἔχω αὐτὴν τὴν ἰδέαν. Θαυμάζω πολλὰ ποιήματα τοῦ Στεφάνου, ἀλλ' ἐνθουσοῦμαι, ἀγαπῶ καὶ ἐκτιμῶ ἄλλα τόσα τοῦλάχιστον τοῦ Ἀνδρέα. Ἡ πτῆσις του δὲν ἦτο μεγάλη ἐπετοδοσεν ὅμως μὲ ἰδικὰ του πτερὰ καὶ εἶχε τρυφερότητα, πρωτοτυπίαν, δροσερότητα καὶ χάριν. Ὡς γνήσιος Ζακυνθινός, εἶχε ἀκόμη καὶ σατυρικὸν ὄιστρον ἐξοχόν. Τὰ εὐφύεστατα καὶ δηκτικώτατα Ἐπιγράμματα τοῦ Ἰακίνθου θὰ ἦσαν πρότυπα τοῦ εἶδους, ἀν δὲν τὰ ἐγαλοῦσε συχνὰ μία βεβιασμένη στιχογραφία. Ἰσως δὲ τὸ ἀριστούργημά του νὰ εἶνε ὁ «Ζακυνθινὸς Μνηστήρας», σατυρικὸν ποίημα, εἰς τὸ ὁποῖον φαντάζεται ὅτι εἰς ἐκ τῶν μνηστήρων τῆς Πηνελόπης, Ζακυνθινὸν ἀρχοντόπουλο, ἐκφράζει εἰς τὴν βασίλισσαν τῆς Ἰθάκης τὸν ἐρωτὰ του... Ζακυνθινὰ, ὑποσχόμενος ἀκόμη καὶ χριστόψωμο καὶ μαντολάτο. Εἶνε κάτι ὄρατον, ἀμιλλώμενον πρὸς τὰ ὀραιότερα ὁμοειδῆ τοῦ Τσακασιάνου, μολονότι οἱ ἐπιτυχεῖς ἀναχρονισμοὶ του τὸ θέτουν πλησίον τῆς παρηφίας τοῦ «Καυρᾶ Ἀγαμέμνονα καὶ Ἀχιλλέα» τὴν ὁποῖαν ἔκαμε ὁ Λασκαράτος.

Ὁ κατάλογος τῶν ἔργων τοῦ Ἀνδρέα Μαρτζώκη θὰ ἦτο μακρὸς διὰ τὴν στήλῃν αὐτὴν. Ἀναφέρω: τὰς τρεῖς λυρικὰς συλλογάς του τὰς ἐκδοθείσας ἐν Ζακύνθῳ, «Νυχτολούδα», «Φλοῖσδοι» καὶ «Πατρὸς καρδία» (κάτι ἀνάλογον μὲ τὸν «Τάφον» τοῦ Παλαμά) τὸν «Γοῦμενον τῆς Ἀναφωνήτρως», ἕμμετρον διήγημα ἀπὸ τὴν ζῶν τοῦ Ἀγίου Διονυσίου, τυπωθὲν εἰς τὰς Ἀθήνας τὴν «Νεγρονίαν», Ζακυνθινὸν διήγημα, δημοσιευθὲν εἰς τὴν «Ποικίλῃ Στόαν» καὶ κατόπι εἰς ἰδιαιτέρον τεύχος ἐν Ζακύνθῳ τὸν «Διάκον», κλέφτικον ποίημα ἀφιερωμένον εἰς τὸν Ἡγεμόνα Νικήταν (διὰ τὸ ὁποῖον εἶχε λάβει καὶ τὸ μαυροβουνιωτικὸν παράσημον.) καὶ τὸν ρηθέντα «Μνηστήρα». Ἄλλ' ἀφίνει καὶ ἀπειρίαν ἄλλων ποιημάτων, ἐπιγραμμάτων καὶ παντοίων ἀρθρῶν εἰς φυλλάδια ἢ ἐγκατεπαρημένον εἰς ἐφημερίδας, ἡμερολόγια καὶ περιοδικὰ, μὴδὲ τῆς «Διαπλάσεως» ἐξαιρουμένης, διὰ τὴν ὁποῖαν, ὅπως καὶ ὁ ἀδελφός του Στέφανος, ἔγραψεν ὄραιότατα παιδικὰ ποιήματα. Μετὰξὺ αὐτῶν, τὸ παλαιὸν ἐκεῖνο «Προσευχὴ εἰς τὴν Παναγίαν» ἔχει μείνει κλασσικόν.

Τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του—εἰς τὴν Ζάκυνθον πάντοτε, ὅπου ἐχρημάτισε καὶ καθηγητὴς καὶ ἦτο νυμφευμένος μὲ κόρην τῆς γνωστῆς οἰκογενείας Λεονταρίτη,—δὲν ἔγραφε παρὰ ἐπιγράμματα μὲ λογοπαίγνια. Ἐγέλασα πολὺ μὲ κάποιον, ἴσως τὸ τελευταῖον του: Ὁ δυστυχὴς ὑπέφερε τότε ἀπὸ «ὕπερτροφίαν» τοῦ προστάτου. Καὶ εἰς τὸ ἐπίγραμμά του, παίζων μὲ τὰς λέξεις καὶ μὲ τὴν δυστυχίαν του, παρεπονείτο τί εἶδος «προστάτης» εἶν' αὐτὸς πρὸς τοῦ ἔτυχε, νὰ ὑπερτρέφε-

ται ὁ ἴδιος καὶ ν' ἀφίην ἀτροφικὸν τὸν προστατεύομενόν του!...

Ἀπὸ τὰ παλαιότερά του ποιήματα, ἐνθουσοῦμαι καὶ ἐν εἰς τὸ «Ὀυράνιον Τόξον» πολὺ εὐμορφον, πρὸς ἐτελείωνεν ἔτσι:

Μ' ἂν εἶσαι, ἀλήθεια, τοῦ Θεοῦ σημαία πρὸς φέρν' [εἰρήνη,

Γιατὶ καὶ μέσ' στά στήθη μου δὲ φέρνεις τὴ γαλήνη, Πρὸς αἰσθάνομαι τὸν πόλεμον καὶ τὸν κατακλυσμό;

Καὶ τὸ μικρὸν αὐτὸ ἀριστουργηματικὸν πρὸς μητέρα εἰς τὸν θάνατον τοῦ νηπίου τῆς:

Μὴν κλαῖς καὶ εἶν' ἀγγελόπουλο,

Δὲν ἦτανε παιδί σου.

Μὲ τὰλλα ἐκεῖ πρὸς ἐπαῖζε

Παιδιά τοῦ Παραδείσου,

Μιά μέρα παραστράτησε,

Στὰ σύννεφα ἐπλανήθη

Καὶ οὐπέσε στὰ στήθη.

Μὰ σὰν δὲν ἄκουσε ὁ Θεός

Τ' ὠραῖό του τραγοῦδι,

Σὰν εἶδε, ἀφοῦ τὰ μέτρησε,

Πὼς λείπει ἐν' ἀγγελοῦδι,

Ἔστειλε κάτω-δὼ στὴ γῆ

Νὰ πάρουν τὸ παιδί του,

Καὶ τώρα εἶνε μαζί του.

Τὸ ποιηματάκι αὐτὸ εἶνε ὀλόκληρος ὁ Ἀνδρέας Μαρτζώκης. Εἰμπορεῖ νὰ τὸν χαρακτηρίσῃ. Τέτοια ἦτον ἡ γλωσσά του, ἡ στιχογραφία του, ἡ τεχνολογία του καὶ ἡ ἐμπνευσίς του. Κι' ἡ πτῆσις του τόση...

ΓΡ. ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Γ Α Μ Ο Ι

Ὁ κ. Κώστας Χρυσκίνης καὶ ἡ Δνὶς Ἄννα Μαζάμου ἐτέλεσαν τοὺς γάμους τῶν τὴν 5 τ. μηνός.

Ὁ «Παντογνώστης» εὖχεται νὰ ζήσουν μὲ χαρὰν καὶ εὐτυχίαν.

Ὁ κ. Γεώργιος Βλαντῆς μετὰ τῆς Δίδος Πορφύρας Σ. Μακρίδου καὶ ὁ κ. Λεάνδρος Σ. Μακρίδης μετὰ τῆς Δίδος Μαρίας Ἀ. Πορτοῦνα ἐτέλεσαν τοὺς γάμους τῶν τὴν 29 Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. Παράννημοι ἀπαρέστησαν τῶν μὲν ἀρῶτων ὁ κ. Ἰηρόπουλος, Διαχειριστὴς τῆς «Πατρίδος», τῶν δὲ δευτέρων ὁ κ. Δημ. Μασβέας, ἐργοστασιάρχης.

Ἀμφοτέρους τοὺς γάμους πύλορησεν ὁ Λος Ἐωίσκοσος Κυδῆρων.

Κ. Κ. ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΑΙ
ΕΜΒΑΣΑΤΕ ΠΑΡΑΚΑΛΟΥΜΕΝ ΘΕΡΜΩΣ
ΤΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΝ ΣΑΣ

ΤΑ ΠΑΡΑΞΕΝΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ

ΕΝΑ ΡΟΥΜΑΝΙΚΟΝ ΕΙΔΥΛΛΙΟΝ

Τί καλόν περιμένει κανείς εις τὰ ὄγδοντα του ἔτη; Τὸν θάνατον. Τί κακὸν δὲν περιμένει; Νὰ τὸν ἀπατήσῃ ἡ γυναίκα του. Ὁ Γιονάννουσ Πακουράρου, ὄγδοη-χοντούτης Ρουμάνος, κάτοικος Βραΐλας, ἔπαθε τὸ δευτέρου.

Τὰ ὄραϊα αὐτὰ πράγματα συνέβησαν ὡς ἐξῆς: Ὁ ἀοτυνῶμος Βραΐλας συνέλαβεν ἐπ' αὐτοφόρον, πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν, εἰς ἓνα ἰδιαίτερον δωμάτιον τοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Γκριβετοα παντοπωλείου, τοῦ διευνθυομένου ὑπὸ τῆς κ. Ζαμφείρας Γκωόργκε, τὴν Ἀννίκαν Πακουράρου, ἑτῶν 82. προδίδουσαν τὴν συζυγικὴν πίστιν μετὰ τοῦ Γκωόργκε Ἀλέξι, ἑτῶν 80. Ὁ αὐτῆσας σύζυγος, κατὰ τὴν μοιραίαν αὐτὴν στιγμήν, εὐρίσκετο εἰς τὸ ἄνω παντοπωλείου καὶ ἐγένε μάρτυς τῆς ἰδίας του συμφορᾶς. Οἱ παραβάται τῆς ἀτυχεστέρας τῶν ἐντολῶν τοῦ Δεκαλόγου ὠδηγήθησαν εἰς τὸ ἀτυνομικὸν τμήμα διὰ τὴν περαιτέρου καὶ ὁ Ἰωάννουσ Πακουράρου ἔσπευσε νὰ ὑπὲρβάλῃ αὐτὴν διαζυγίου. Αὐτὸ εἶνε τὸ πεζὸν μέρος τῆς ὑποθέσεως, ὅπως ἀναγράφεται εἰς τὰς Ρουμανικὰς ἐφημερίδας. Τὸ ποιητικὸν τῆς μέρος—διότι βεβαίως ὑπάρχει καὶ ποιητικὸν—ὁμολογῶ, ὅτι δὲν ἔχω οὔτε τὴν δύναμιν νὰ τὸ ἀναπαραστήσω μετὰ τὴν φαντασίαν μου, οὔτε τὴν σκληρότητα νὰ παρακινήσω τοὺς ἀναγνώστιας μου νὰ τὸ ἀναπαραστήσουν οἱ ἴδιοι. Ἀπέξω ἀπὸ τὸ καμπινὲ παρακιλιὲ τοῦ παντοπωλείου τῆς Ζαμφείρας Γκωόργκε εἶνε ὁποσδήποτε βέβαιον, ὅτι ὁ ἄγγελος τοῦ Βίκτωρος Οὐγκὼ, δὲν ἔκρατοῦσε τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χεῖλη. Ἄν εὐρέθη ἐκεῖ ἐκ παρεξηγήσεως, θὰ εἶχε βουλώσει μετὰ τὰ δάκτυλα καὶ τῶν δύο του χειρῶν τὰ αὐτιά του, διὰ νὰ μὴν ἀκούσῃ τὸ ᾄσμα τῶν ἀσμάτων ποῦ ἀνεμέλετο ὀπίσω ἀπὸ τὴν κλειστὴν θύραν, ἢ ὅποια ἠμποροῦσεν ἀξιόλογα νὰ μείνῃ καὶ ἀνοικτῆ.

Ἐν τούτοις ὁ αὐτῆσ Πακουράρου, ὅπως μοῦ γράφει ἓνας ἀναγνώστης μου ἀπὸ τὴν Βραΐλαν εἶνε ἀπαρηγόρητος.

—Δὲν με πειράζει τόσον, εἶπεν εἰς κάποιον δημοσιογράφον, ἢ ἀπιστία τῆς Ἀννίκας. Εἰς τὴν ἡλικίαν μας δὲν ζηλεύομεν πλέον. Ἐκεῖνο ποῦ με πειράζει εἶνε ὅτι ἡ Ἀννίκα, ποῦ ὑπῆρξεν εἰς ὅλον τῆς τὸν βίον ὑπόδειγμα πιστῆς καὶ ἑναρέτου συζύγου ἠσθάνθη τὴν ἀνάγκην νὰ παρεκτραπῆ εἰς τὰ ὄγδονταδύο τῆς χρόνια.

—Εἶπατε ἀπολύτως βέβαιος, τὸν ἐρώτησεν ὁ δημοσιογράφος, ὅτι τὰ πράγματα ἔχουν ὅπως τὸ διηγείσθε;

—Ἀπολύτως βέβαιος! τοῦ ἀπήντησεν ὁ αὐτῆσ Πακουράρου. Δὲν τὴν ἀφῆκα ποτὲ οὔτε ἓνα δευτερόλεπτον ἀπὸ τὸ πλευρόν μου.

—Καὶ τὴν ἀφήκατε τώρα;

—Τὴν ἡμέραν ἀκριβῶς τοῦ αὐτῆσματος διὰ τὴν πρώτην φοράν.

—Ἐκάματε πολὺ ἄσχημα, κύριε Πακουράρου.

—Ποῦ νὰ ὑποθέσω ὁ δυστυχῆς; Ἐπίστενα ὅτι ἠμῶν πλέον ἀσφαλῆς.

Καὶ ἀφοῦ κατέπε τὰ δάκρυά του, ἐπρόσθεσεν:

—Ἀλλοίμονον! Δὲν ἔπρεπε νὰ τὴν ἐμπιστευθῶ οὔτε εἰς τοὺς νεκροθάπτας τῆς. Τώρα εἶνε πλέον ἀργά!

Ὁ δημοσιογράφος, ἀφοῦ ἀφῆκε τὸν αὐτῆσσαντα σύζυγον ἔσπευσε νὰ **ιντερβιουάρῃ** καὶ τὴν ἀπιστον.

—Μπορεῖτε νὰ μοῦ πῆτε, κυρία μου, τὴν ἐρώτησεν, τοὺς λόγους οἱ ὅποιοι σᾶς ὠθησαν εἰς τὸ ὀλισθηριῶσας;

—Ἀπλούστατα, κύριε, εἶχα τὸ δικαίωμα νὰ ζήσω τὴν ζωὴν μου καὶ τὴν ἔζησα!... τοῦ ἀπήντησεν ὑπερηφάνως ἡ κυρία Πακουράρου.

Μετὰ τὴν ἀπιστον, ὁ δημοσιογράφος ἔσπευσε πρὸς συνάντησιν τοῦ ἐραστοῦ.

—Κύριε Γκωόργκε Ἀλέξι, μοῦ ἐπιτρέπετε νὰ σᾶς ἀπευθύνω μίαν ἀδιάκριτον ἐρώτησιν;

—Εἶμαι εἰς τὰς διαταγὰς σας, μέχρις ὁρίων, ἐννοεῖται.

—Μετανοεῖτε διὰ τὸ ἀμαρτηριῶσας;

—Καθόλου, κύριε! Ὁ Πακουράρου παρημέλει ὑπερβολικὰ ἐσχάτως τὴν γυναίκα του. Ἐπρεπε νὰ εὐρεθῆ κάποιος νὰ τὴν ἐπιμεληθῆ.

—Καὶ ἐθεωρήσατε τὸν ἑαυτὸν σας κατάλληλον διὰ τὴν ἐπιμέλειαν αὐτῆν;

—Δὲν μοῦ ἀρέσει νὰ περιαντολογῶ, κύριε! Τὴν ἐρώτησίν σας ἠμπορεῖτε νὰ τὴν ἀπευθύνετε πρὸς τὴν κυρίαν Πακουράρου.

Ὁ δημοσιογράφος τοῦ ἔσφιξε τὸ χεῖρι.

—Σᾶς συγγαίρω, κύριε Γκωόργκε Ἀλέξι, Καὶ εἰς ἄλλα με ὑγείαν!

Τὸ συμπέρασμα τοῦ Ρουμανικοῦ εἰδυλλίου εἶνε ὅτι μία πιστὴ καὶ ἑναρέτος σύζυγος πρέπει νὰ φεύγῃ ἐγκαίρως ἀπὸ τὸν ἐπικίνδυνον αὐτὸν κόσμον. Διότι εἶνε πολὺ ἐνδεχόμενον εἰς τὰ ὄγδονταδύο τῆς χρόνια νὰ μετανοήσῃ διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς τῶν ἄλλων ὄγδοη-κοντα καὶ ἑνός.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΤΑ ΣΑΤΥΡΙΚΑ ΜΑΣ

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ

Ἐνεκα ποῦ ὁ Ρωμιὸς δὲν ἔχει νόμο καὶ λέει τὸν ἑαυτοῦ του κανακάρη καὶ ἐπιτήδεις παραπατάει στὸ δρόμο, γιατί τὴν ἴσια στράτα δὲ νοσταρεῖ, γι' αὐτὸ καὶ τὸ καθῆκον στὸ τσουβάλι τὸ δένει καὶ τὸ στέλνει νὰ κοιτρεῖται καὶ ἐκεῖνο ποῦ τοῦ γράφεις, τὸ ἀναβάλλει καὶ φασκελώνει ὅ,τι «Ἀπαγορεύεται....»

Γι' αὐτὸ λοιπὸν καὶ δίχως νὰ προσέχει τὸν τοῖχον σου ὁ Ρωμιὸς θὰ... καταβρέχει με κάτι πάντοτε ἀρωματισμένο. Καὶ δὸς του θὰ καπνίζει μεσ' στὸ τραῖνον, καὶ ἄς κάθονται κινεῖς ἐκεῖ σιμά του δὲ θὰ πολυσχοτιζεταί.

Γι' αὐτὸ καὶ ἀπὸ τὸ τραῖν θὰ πέφτει κάτου καὶ θὰ γκρεμοτσακίζεται.

DE GUSTIBUS

Ὁ κύριε Γληγόρης—νοικοκύρης μιὰ φορὰ—ἀφ' ὅτου κάποιον, κάποτε καὶ ἀνάγκη τὴ ζάχαρη ἀγοράζω με γοαμμάρια,

καὶ αὐτὸς γιὰ ζάχαρη κρυφὰ καὶ φανερά τρέχει καὶ μπόλιζο σκορπίζει τὸν παρᾶ.

Κι' ἂν κατορθώνει γιὰ νὰ βρεῖ μισὴ ὀνιά, εἰ τοῖς τί κακὸ θὰ γίνε σπῆτι του! Οἱ γλύκες θὰ σταλάζουν ἀπ' τὴ μὴτη του. Χαλβᾶ, κομπόστες θὰ ἐτοιμάσει μαγικά, γιατί λατρεύει ὁ κύριε Γληγόρης τὰ γλυκά.

Ἄλλ' ἢ κυρία του— με τὸνομα Ἀθηνᾶ—ποῦ μέρα νύχτα δὸς του καθρεφτίζεται, ὡς φαίνεται, με τέτοια δὲ σκοτιζεταί, γιατί ἔχει, λέγουν, ἀλωμένο τραχανᾶ. Κ' ἐξ ἄλλου, τῆς ἀρέσουν κάλλιο... τὰ ξινά!

VESPER

Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ

Ο ΟΡΚΟΣ ΤΟΥ ΘΑΛΑΣΣΙΝΟΥ

Ἑλληνικὸν Μυθιστόρημα εἰς δύο αὐτοτελῆ μέρη.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΜΕΣΘΕΝΕΥΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΚΒ'. Ο ΤΖΟΒΑΝΝΗΣ

Τὸν ἦσυχον ὕπνον τοῦ εἰρηνικοῦ νησιοῦ δὲν κατῶρθωνε νὰ διακόψῃ τὸ σιγανὸν μανεδάκι τοῦ παρωριτοῦ ναυτικοῦ, ποῦ ἐμουρμουρίζει τὸν πόνον τῆς καρδιάς του καὶ ἂν κάποια, ποῦ ἐνδιαφέρετο ἢ εἶχε τὸ κρεββάτι της κοντὰ ἔς τὸ παράθυρον τοῦ χαμηλοῦ σπιτιοῦ, τὸν ἤκουε, τὸ πολὺ—πολὺ μισοάνοιγε κάπως τὰ μάτια της καὶ γύριζε τὸ μάγουλό της ἀπ' τᾶλλο μέρος τοῦ προσκεφαλιοῦ.

Ἄμα ἦλθεν ὅμως ἔς τὸ νησι ὁ πλανώμενος Ἴταλὸς μουσικός, τὸν ὁποῖον ἀναφέραμεν καὶ προηγουμένως, τὰ πράγματα ἔλλαξαν. Οὔτε κάθε βράδυ, οὔτε ἔς τὰ ἴδια μέρη, ἠκούετο τὸ τραγοῦδι του. Ἄλλ' ἢ συντροφίαις μετὰ κάποιον γλέντι, ποῦ τὸν ἔπαιρναν μαζί των, ἐννοοῦσαν νὰ κάνουν μπατινάδα κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα φιλικῶ ἢ συγγενικοῦ σπιτιοῦ ἢ καμμιᾶς ἀπ' τῆς ὄμιλλορφες τοῦ νησιοῦ, ποῦ με πολλὴν εὐχαρίστησιν ἐξυπνοῦσαν νὰ τὸν ἀκούσουν.

Δὲν ἦτο τυχοδιώκτης ἀπὸ τὴν ἀρχή, ὁ μουσικός αὐτός. Ἦτον μιὰ ἀνήσυχος ψυχὴ καὶ ἀπέτυχε μὲν ὡς ἀρτίστας, ἀλλὰ δὲν ἔχασε διὰ τοῦτο τὴν ἐμπνευσμένην ἰδιορρυθμίαν εἰς τὰς συνηθείαις τῆς ζωῆς του καὶ εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν τοῦ κόσμου, τὰ ὅποια, ἂν ἐπετύχχανεν ὡς τενόρος, θὰ ἀποτελοῦσαν τὴν βίαν διαφόρων χαριτωμένων ἀνεκδότων εἰς τὰ βιογραφικὰ σκίτσα, ποῦ θὰ ἐγράφοντο δι' αὐτὸν εἰς θεατρικὰ φύλλα.

Τώρα εἶνε τενορίνος κατ' ἐπιείκειαν συνήθως καποκορίστας, ὀφείλων τὸν ὑποβιβασμόν του αὐτὸν σὲ κάποιαν παραμεληθεῖσαν φαρυγγίτιδα, τὴν ὁποίαν τοῦ ἔσπειλεν ἡ κακὴ του τύχη μετὰ ἀπὸ μιὰ γοαμάδα τοῦ σταειδῶματος τοῦ καμαρινιοῦ του, τὴν ἐντόπισαν δὲ τότε καὶ τὴν ἐκαλλιέργησαν κατόπιν ἡ ἄσβυστη πίππα του, τὸ κονιάκ, τὸ ροῦμι, τὸ κρασί, καὶ τὸ ἀδιάκριτον ξενύχτι.

Ἦτον τόσον ἐξυπνος καὶ τόσον εὐθυμὸς ὁ ἄνθρωπος αὐτός, ὅστε κατὰ τὴν μικρὰν περίοδον τῆς σχετικῆς ἀκηχῆς του ἢ μιὰ συντροφία τὸν ἔπαιρνε καὶ ἢ ἄλλη τὸν ἀφῆνε, ἔως ὅτου ἐκατόρηνόθη ἀπὸ τὸ «come rugiardai cespriate» μετὰ τὸ ὁποῖον κατὰ τὴν πρώτην του ἐμφάνισιν ἐθροιάμβευσεν εἰς τὸν Ἐρνάνην, νὰ τραγουδῇ τώρα τὸ «beviati» τοῦ κόρου τῆς αὐτῆς ὄπερας.

Καὶ ὅμως ὁ Τζοβάννης δὲν τὸ πήρε κατάκαρδα! Ἔτσι ἦτο τῆς τύχης του!... Καὶ ὅταν ἀγάλια—ἀγάλια ἢ συντροφίαις του ἄρχισαν νὰ ἀραιώνουν, ἔως ὅτου τὸν ἀφῆσαν, παρὰ νὰ ξεπέσῃ ἔς τὴν συντροφία τοῦ ὄχλου, προτιμοῦσε νὰ ξενυχτᾶ μόνος του ἀπὸ σιγήθειαν, τὴν ὁποίαν ἐστάθη ἀδύνατον νὰ μεταβάλῃ. Ἄμα τελείωνε λοιπὸν ἢ παράστασις καὶ δὲν εὐρίσκει συνάδελφόν του τῆς ἀρεσκείας του γιὰ συντροφία, ἐλήγαινε ἔς ἓνα καπελιό, ἔβαζε ἐμπρὸς του μιὰ μπουκάλα κρασί συνοδευμένη με κάτι καὶ ἂν δὲν ἐχάραζε, δὲν ἐπήγαινε νὰ κοιμηθῆ. Πολλὲς φορὲς μάλιστα, ἀκουγε τὴ φωνὴν τοῦ κάπελλα, ποῦ τοῦ φώναζε:

«Αἴ! Τζοβάννη! ξημέρωσε! δὲν πᾶς πιά νὰ γύρης καὶ κομμάτι»;...

Ὅταν ἀργότερα ἡ ζωὴ αὐτῆ τοῦ ἐγένε ἀφόρητος ἀπεφάσισε νὰ παρακολουθῆ διάφορες κομπανίαις, ποῦ ἐταξίδευαν ἔς τὴν Ἀνατολὴ καὶ ἔς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ποῦ δὲν ἐπῆγε! Ἐπεδίωξεν ὅμως νὰ ξαναπαύῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας. Τελευταῖον ἐπῆγεν εἰς τὴν Σύρα. Ἐκεῖ παρετήρησεν, ὅτι τὰ νησιώτικα κρασιά ἔχουν ἰδιαίτησιν νοστιμάδα, ὅτι οἱ νησιώταις εἶναι ἀγαθώτεροι καὶ ἀφελέστεροι ἄνθρωποι καὶ ὅτι μποροῦσε νὰ εὕρῃ καὶ ἰδιαίτησιν ἐργασίαν τῆς τέχνης του, δηλαδὴ ἔς τὸ τραγοῦδι καὶ ἔς τὴν κιάρα, ἢ ὅποια ἦτο τὸ ὄργανόν του.

Ἄλλὰ καὶ συντροφίαις καλὰς ἀπὸ νέους ἦρθε ἔς τὴν Σύρα. Ἀρχισε μάλιστα νὰ κοντσομαθαίνῃ συστηματικώτερον καὶ ἐλληνικά· καὶ ὡς πρῶτον μάθημα ἐχρησίμευσαν ἢ φράσις, ὅτι τὸ κρασί δὲν πρέπει νὰ τὸ πίνῃ κανεὶς κατάσαρκα, «ὅχι κρασί κατάσαρκα!» ἔλεγε, νὰ τρώῃ δηλαδὴ πάντα κάτι μαζί.

Ἄμα λοιπὸν ἐτελείωσεν ἡ θεατρικὴ περίοδος εἰς τὴν Σύρα, εἶπεν εἰς τὸν ἱμπρεζάριον, ὁ ὁποῖος ἔτυχε νὰ εἶνε καὶ φίλος του, ὅτι αὐτὸς θὰ μείνῃ ἔς τὴν Σύρα καὶ τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα, ποῦ θὰ ἐπανέλθῃ ὁ θίασος, διότι ὁ ἱμπρεζάριος ἀνενέωσε τὴν συμφωνίαν, ἀλλὰ καὶ ἄλλος νὰ ἤρχετο τὸ ἴδιο ἔκανε, νὰ τὸν εὐρουν. Συννοσηθήσαν δὲ νὰ διαδοθῆ ὅτι τυχαίως ἐμεινεν ἔξω, διότι: «καλὸ ταξίδι» ὁ ἕνας, «καλὸ ταξίδι» ὁ ἄλλος, «ἔς τὴν ὑγεία σου» ὁ ἄλλος, ἔφυγε τὸ βαπόρι καὶ τὸν ἀφῆσε καὶ ὅτι θὰ ἔλθῃ με ἄλλην εὐκαιρίαν. Τὸ ἤθελε ὅμως καὶ ὁ Τζοβάννης νὰ λέγουν ἔτσι—τὸ μυθικὸν τὸ ἐγνώριζε μονάχα ὁ ἱμπρεζάριος—διὰ νὰ καθησυχάσουν κυρίως κάτι μικροδανεισταί του, ἴσως καὶ νὰ παρηγορηθοῦν κἄνα διὰ καρδιὰς, ποῦ πονοῦσαν γι' αὐτὸν ἔς τὴ Νεάπολιν. Ἐκεῖ ἦτον ὁ τόπος τῆς πρώτης του δόξης καὶ τῆς τελευταίας του ἀτυχίας.

Τὰ κακὰ στόματα ὅμως ἔς τὴ Σύρα ἐπίστεναν, ὅτι ἦτον καὶ ἐρωτηνόμενος με κάποια ὄραϊα Φραγκοσυριανῆ καὶ ἔκαμε τάχα πῶς τὸν ἀφῆσε τὸ βαπόρι. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι ποτὲ δὲν εἶχε τραγουδήσει μετὰ τὴν κιάρα τὸν παθητικώτερον παρὰ κάτω ἀπὸ τὰ παραθύρια τῆς, τὸ «Penso» τοῦ Τόστῃ.

Ἡ πληροφορία αὐτὴ δὲν φαίνεται νὰ ἦτο πολὺ ἀβάσιμος, διότι εἶπε μὲν εἰς τὸν ἱμπρεζάριον, ὅτι παρὰ

νά επιστρέψει εἰς τὴν Ἰταλία, συμφορώτερο γι' αὐτὸν ἦτο νὰ μὴν δάσκαλος ἔς τὴ Σύρα, ὅσο νὰ ξαναγαυρῶσιν, ἀλλὰ τότε γιατί ἐφυγε γρήγορα καὶ ἀπὸ τὴ Σύρα.

Τὰ γυναικῶνα πάλιν εἰς ἐνέργειαν. Εἶπαν δη-
ΦΝΑ ΡΟΥ ΜΑΝΙΚΙΝ ΒΙΛ του διὰ τὴν δὴ-
 λαδὴ, ὅτι λόγος τῆς ἀναγορήσεως του
 περιήγησιν εἰς τὰ νησιά ἦτον, ὅτι κάποιος ἄλλος ἀγα-
 ποῦσε τὴν «βασιλίτσαν τῆς καρδιάς του», ὅτι τὴν ἐξή-
 τησε καὶ εἰς γάμον καὶ ἐφοβήσῃ τὸν Τζοβάννη πὼς
 θὰ τὸν σκοτώσῃ, ὅχι ἂν ξανατραγουδήσῃ, ἀλλὰ καὶ
 ἄλλως ἂν στραβοκτυπέσῃ καὶ αὐτὸς γιὰ καλὸ καὶ γιὰ
 κακὸ ἐπροτίμησε νὰ φύγῃ. Αὐτὸς ὁ κάποιος ἀντίζηλος
 του ἦτον ναυτικός, ὀνομαστὸς παλληκαρᾶς, ποῦ ποτὲ
 δὲν τοῦλειπε τὸ μαχαίρι ἀπὸ τὸ ζωνάρι του.

Εἶπε λοιπὸν ἔς τοὺς φίλους του, ὅτι ἀφοῦ ἔτιχε νὰ
 εἶναι ἔς τὴ Σύρα, ἄς ᾄδῃ καὶ ἄλλα νησιά.

—Νὰ δοκιμάσῃς καὶ ἄλλα κρασιά, τοῦ εἶπεν ἕνας.
 —Ὅσο γι' αὐτὸ, ὅλα τὰ ἴδια εἶνε τὰ νησιώτικα
 κρασιά ἀπάνω-κάτω, ἐπρόσθεσεν ἄλλος.

—Ὅχι, ὄχι! διεμαρτυρήθη ὁ Τζοβάννης... Περὶ-
 γητὴς, περιγητὴς! αὐτὸ εἶνε τὸ φυσικὸ μου. Ἔτυχε
 καὶ ἐγὼνα τραγουδιστής.

Καὶ ἔτσι ἔπῃε τὴν πῖπα του, τὴ πλατιά μαύρη του,
 ρεπούμπλικα, τὴν πελερίνα του, τὴ βαλίτσα του—τὸ
 μπαούλο του με κάτι θεατρίνικα τὸ ἄφησε τῆς σπιτο-
 νοικοκυρᾶς—πῆρε καὶ τὴν κηθάρα του ἔς τὸν ὄμο καὶ
 ἔφυγε. Ἄφησε καὶ λίγα χρήματα τῆς νοικοκυρᾶς, τὴν
 ἐβεβαίωσεν, ὅτι τὸν Ὀκτώβριο θὰ επιστρέψῃ τὸ δίχως
 ἄλλο πάλι καὶ τὴν παρακάλεσε, ὅτι τοῦ στέλνουν ἀπὸ
 τὴν Ἰταλία νὰ τοῦ τὸ στέλνῃ καὶ αὐτὴ ἐκεῖ, ποῦ θὰ
 εἶνε εἰδοποιημένη ποῦ θὰ βροῖσκαται πρὸ πάντων βιγ-
 τζίνιες καὶ Τοσκάνια γιὰ τὴν πῖπα του, γιὰ τὰ ὁποῖα
 πολὺ εἶχε παρακαλέσει τὸν ἱμπρεζιάρου.

Ἐπισκέφθηκε λοιπὸν δύο-τρία νησιά ὁ Τζοβάννης,
 ἀλλὰ δὲν ἔμεινε εὐχαριστημένος. Ὅταν κατὰ τὰ τέλη
 τοῦ Μαρτίου τοῦ 1875 ἦλθε καὶ ἔς τὸ δικὸ μας τὸ
 νησί, ἐμισοάραξε καὶ αὐτὸς ἐδῶ. Ὁ λόγος δὲ ἦτον, ὅτι
 ἤρθε ἡσυχοὺν τὸν τόπο δύο-τρία μονάχα καὶ καλὰ μα-
 γαζιά, ποῦ ἔβγαζε τὸ ψωμί του τραγουδώντας τὴν
 ὄρα τοῦ φαγητοῦ, εἶχε καὶ κάπου-κάπου καὶ ἔκτακτα
 εἰσοδήματα ἀπὸ τῆς μπατινάδες καὶ εἶχε καὶ δύο μα-
 θήματα ἕνα μαθητὴν καὶ μὴ μαθητρία τὴν ἀνεψιά του
 δημάρχου, διὰ κηθάρα, καὶ διὰ κηθάρα καὶ τραγοῦδι τὸν
 Ἀγιοστέφ.

Μιὰ Δευτέρα ἐφθασεν ὁ Τζοβάννης στὸ νησί. Τρίτῃ
 τὸ ἔμαθε ἡ Βιολέττα καὶ τὴν Τετάρτῃ ἀρξάντων ὁ Ἀγιο-
 στέφης τὸ μάθημα.

Ὁ Ἀγιοστέφης πῆγαινε κάθε μέρα ἔς τῆς 4 ἔς τὸ
 σπίτι τοῦ Τζοβάννη. Τὴν ὥρα αὐτὴ ἦσαν ὅλοι ἔς τὴ
 δουλιὰ τους καὶ δὲν θὰ τοὺς ἐπαίρναν μυρωδιά. Διὰ
 τὴν μυστικότητα τοῦ πράγματος συνετέλεσε καὶ τὸ
 ἀπόκρυφον μέρος, ποῦ ἐξετρώπωσε κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν
 του ὁ Τζοβάννης γιὰ νὰ καθῆσθαι. Μέσα ἀπ' τὸ καίρι,
 μάλιστα ἂν ἐρχότανε, ἔκλεισε συμφωνία με κάποιον
 ναῦτη, ποῦ τὸν πῆρε ἀπὸ συμπάθεια. Καὶ τοῦτο ἠθέ-
 λησεν ὁ Τζοβάννης γιὰ νὰ μὴ τὸν ἔχουν πρόξερρον ἢ
 συντροφίους καὶ γιὰ νὰ μὴ μαζεύωνται τὰ παιδιά σὺν
 θὰ γυμνάζῃ κάθε πρῶτῃ τῆς φωνῆς του κίμωντας σκάλες.
 Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀγιοστέφης ἐλάμβανε ὅλα τὰ κατάλληλα
 μέτρα, ὅταν πηγαίνοντανε. Τοῦτο ἦτον καὶ ἐπιθυ-
 μία τῆς Βιολέττας, ὅχι τόσο διὰ τὴν κοινοπολιτιά
 τὸν Νησιωτῶν, τοὺς ὁποῖους δὲν ἐλογάζαξε, ὅσο διὰ

τὴν παρουσίαν κάποιου σουρπρίζα ἔς τὸ γυατὸ καὶ νὰ
 ἱκανοποιηθῇ μιὰ ἀπὸ τῆς φιλοδοξίης τῆς, ποῦ εἶχε γιὰ
 τὸ γυατὸ τῆς.

Ἦτον δὲ κομικωτάτῃ ἢ συνεννόησίς των, με τὰ
 Ἰταλοελληνικά τοῦ Τζοβάννη καὶ με τὰ Ἑλληνοϊταλικά
 τοῦ Ἀγιοστέφ, εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῶν ὁσίων συνετέ-
 λεσαν κυρίως αἱ φράσεις τῆς μητρῆος του, καὶ τρα-
 γούδια τῆς Ναπολιτανικᾶς ποῦ τοῦλεγε σὲ ποιήματα
 Ἰταλικά ποῦ τοῦ ἀπαγγέλλε καὶ τοῦ τὰ ἐξηγοῦσε ὕστε-
 ρα... Εἶχε δὲ καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ Ἀγιοστέφ κάποιαν
 προδιάθεσιν διὰ τὰ Ἰταλικά ἀπὸ κληρονομικότητα.

Ὁ Τζοβάννης πάλι, εἶχε καταρτίσῃ τὴν νέαν γλωσ-
 σάν του με βάσιν τὰ Ἰταλικά, ἀπὸ λέξεις τῆς Σμύρνης,
 τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Σύ-
 ρου, καὶ προπάντων τῆς Κερκύρας. Τοῦ ἦτο ἀδύνατον
 ὅμως νὰ προφέρῃ τὸ θῆτα, ποῦ τὸ ἔλεγε πάντα ταῦ,
 καὶ τὸ ξί, ποῦ τὸ ἔλεγε πάντα σίγμα.

Ὁ Τζοβάννης διέκρινε κάποιαν μουσικὴν ἰδιοφυίαν
 εἰς τὸν Ἀγιοστέφ καὶ τὸν ἀγάπησε, γι' αὐτὸ καὶ τοῦ
 ἔλεγε, πὼς μιὰ μέρα θὰ μποροῦσε νὰ γίνῃ καὶ μουσικός
 καὶ ἂν δὲν γινότανε πάλι, θὰ ἐξευγένεσε πάντα ταῦτῃ
 του, καὶ τοὺς τόνους τῆς μουσικῆς θὰ ἐννοοῦσε βαθύ-
 τερα καὶ τοὺς ὅθιμους τοῦ στίχου καλύτερα.

Τὴν ἰδιαιτέραν δὲ συμπάθειάν του τὴν ἐφανέρωνε,
 με τὸ νὰ τοῦ τραγουδῇ μετὰ τὸ μάθημα, soto voce,
 ἐξαιρετικὸς ἄριος ἀπὸ ὅπως καὶ διάφορες καντσονέτες.
 Τόσον δὲ προώδευσεν ὁ Ἀγιοστέφ, ὥστε ἔς τὰ τελευ-
 ταία ἔμαθαν καὶ τραγουδοῦσαν μαζί καὶ τὸ «vogar
 voga», τὴν περιφήμη καὶ ἀνεκδοτὴν μπακαρόλα τοῦ
 Παριζίνῃ, τὴν ὁποῖαν εἶχε ἀκούσει ὁ Τζοβάννης εἰς
 τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν εἶχεν ἀντιγράψει.

Εἰς τὰ δύο-τρία καπελιά τοῦ νηιοῦ, ποῦ ἀπὸ τὰς
 ὁ ἄπομνησήμερο πῆγαινε, τραγουδοῦσε ὡς πρῶτο κομ-
 μάτι πάντοτε τὴν περιφήμη «Santa Lucia». Εἰς αὐτὴν
 δὲ ὄφειλε καὶ τὸ παρατσούκλι, ποῦ τοῦ εἶχαν βγάλει
 ἔς τὴ Σύρα : ὁ Σάντα-Λουτσιὰς.

Κατὰ τὰ μεσάνυχτα ἀπεσύνετο ἡσυχο-ἡσυχο ἀπ' τὰ
 μαγαζιά γιὰ νὰ μὴν τὸν πάρουνε μυρωδιά καὶ τὸν κρα-
 τήσῃ κανεὶς ποῦ εἶχε πει μὴ παραπάνω, καὶ τότε
 βροῖ τὸ διάβολό του ὡς τὸ πρῶτῃ.

Δεκάρες δὲν ἐμάζεψε ὁ Σανταλουτσιὰς ἔς τὰ μαγα-
 ζιά. Ἦτον συνεννοημένος με τὸ μαγαζάτορα καὶ κάτι
 τοῦδινε ἔς τὸ τέλος σὺν θῆφηνε καὶ αὐτὸς πάλι ἀκου-
 γότανε με τῆς παρέες. Τὸ περιεργον χαρακτηριστικόν
 τοῦ Τζοβάννη ἦτον, ὅτι εὐχαριστεῖτο καὶ τὴν Santa
 Loucia καὶ κάτι ἄλλες κατάλληλες καντσονέτες νὰ τῆς
 τραγουδῇ εἰς τὴ δεύτερη φωνὴ εἰς τὸ σεκόντο δηλαδὴ
 καὶ με τὴν κηθάρα ἐξετέλει τὴν πρώτη φωνήν. Τῆς περισ-
 σότερες ὅμως φορὲς ἐκομπανιόριζε ἀπλῶς καὶ ἐτραγου-
 δοῦσε τὸ σεκόντο. Ἄλλοτε πάλιν ἐπαίξε ὀλόκληρον κομ-
 μάτι με τὴν κηθάρα καὶ κάπου κάπου τὸ ἀναπλήρωνε με
 τὴν φωνήν του καὶ πρὸ πάντων τὸ Ἰνδικὸν μᾶρς.

Αὐτὸ ἐγεννοῦσε κάποιον ἐξαιρετικὴν καὶ μυτηριώδη
 εὐχαρίστησιν εἰς τὴν ψυχὴ του. Ἔτσι τοῦ ἐφανότανε,
 πὼς ἡ φωνὴ του σὺν νὰ ἐπερίμενε καὶ τὸ αὐτὸ του σὺν
 νὰ ἐπρόκειτο ν' ἀκούσῃ κάποιαν ἄλλη φωνήν, ποῦ θὰ
 τοῦ ἔκαμε τὸ primo, γυναικὸς φωνήν, τῆς ὁραίας συντρό-
 φισσᾶς του στὴν Νεάπολι, με τὴν ὁποῖαν ἐτραγουδῆσε
 πρώτη φορὰ ἔς τὸν Ernani τὸ «ah morir potessi
 adesso» καὶ ὕστερα τὸ «prendi Panel ti dono» τῆς
 Σονιάπολας. Καὶ ἦτον ἀδύνατον νὰ κρατήσῃ τὴν συγ-
 κίνησιν του εἰς τὴν φράσιν: «l'anima beata e cara».

Ἀπὸ τὴν πρώτη βραδύα τὴν ἀγάπησε, αὐτὴ ὅμως
 ἀντὶ τοῦ Τζοβάννη ἐπροτίμησε τὴν δόξα καὶ ἀκόμη καὶ
 τώρα ἐδιῆραξε ὁ Τζοβάννης ἔς τῆς ἐφημερίδες τοῦ Μι-
 λάνου, τῆς Νεαπόλεως, τῆς Ρώμης καὶ τῆς Φλωρεντίας
 τοὺς θριάμβους τῆς.

Τὴν ἐνθυμεῖτο ἀρὰ γε ἀκόμη με τὴν πρώτη φωτιά
 τοῦ ἐρωτός του. Αὐτὸ δὲν τὸ γνωρίζομεν. Τὸ βέβαιον
 εἶνε, ὅτι ὁσάκις ἐτραγουδοῦσε τὴν τροφήν «venite
 all agile barchetta mia» ἡ φωνὴ του ἔτρεπε ἀπὸ
 συγκίνησιν. Ποιὸς ἤξεύρει ποῖαν θαλασσινήν ἐρωτικὴν
 ἐκδρομὴν του νὰ τοῦ ὑπενθύμιζε!...

Ὅταν δὲ ἦτο καμμία συντροφιά, ποῦ ὁ Τζοβάννης
 διέκρινε, ὅτι τὸ αὐτὸ τοὺς εἶχε κάποιον πολιτισμόν,
 τότε τραγουδοῦσε καὶ τὸ «ei mi diceva» καὶ ἀπὸ
 τὴν «musica proibita» τοῦ Gastaldon τὴν τροφήν
 «vorei baciar». Τὰ ἴδια τραγοῦδια ἐπανελάμβανε καὶ
 εἰς τὰς νικητηρῶν του περιουσίας.

Ὅπως ἦτον φυσικὸν ἐτραγουδῆσε δύο-τρὲς φο-
 ρές, καὶ κάτω ἀπὸ τὰ παράθυρα τῆς Πελαγίας. Ἐπειδὴ
 δὲ κάποτε τ' ἀπομνησήμερον, ποῦ πέρασε, τὴν εἶδε ἔς τὸ
 λιανωτὸ καὶ τὰ ἔχασε, τὴν ἄλλη φορὰ ποῦ τῆς ξανα-
 τραγουδῆσε, τῆς εἶπε καὶ τὸ Penso τοῦ Τόστῃ, ποῦ ἦτον
 τὸ φῶτε τοῦ. Αὐτὸ ἄρεσε καὶ ἔς τὸν Ἀγιοστέφ περισ-
 σότερο. Καὶ ὅταν μάλιστα ἀκουσε τὴν προτίμησιν
 τοῦ Τζοβάννη νὰ τὸ τραγουδῆσῃ ἔς τῆς Πελαγίας τὰ
 παράθυρα, τὸ ἀπήτησε περισσότερο. Μόλις δὲ μπό-
 ρεσε νὰ συγκρατήσῃ τὴ συγκίνησί του, ὅταν ἀκουσε
 τὸν Τζοβάννη νὰ τοῦ λέγῃ.

— Ἀ! μὰ σοῦ εἶναι μὰ τζόγια αὐτὴ ἡ κοπέλλα!

Ὅλο τὸ λεβάντι ἐγύρισε, μὰ τέτοιο πρόσωπο δὲν εἶδα!

Ἀλλὰ γιατί νὰ συνεκινεῖτο ἀρὰ γε ὁ Ἀγιοστέφ;
 Εἰς τὴν ποιητικὴν ψυχὴν τοῦ καυμένου αὐτοῦ νέου ἡ
 Πελαγία ἐκυριαρχοῦσε ἐπαίξαν μαζί, ὅταν εἶσαν μικρὰ
 παιδιά, αὐτὸς λίγο μεγαλύτερός τῆς. Ὑστερα ἡ Πελα-
 γία ἐφυγε διὰ νὰ κλεισθῇ εἰς τὰς Ἀθήνας ἔς τὸ σχο-
 λειὸν τῆς καὶ τὴν ἔχασε. Ὅταν τὴν ξαναεἶδε, δὲν ἔτυχε
 νὰ τὴν πλησιάσῃ ἦτον τὰ οἰκογενειακά των, ποῦ τοὺς
 ἐκρατοῦσαν εἰς ἀπόστασιν. Τὸν εἶχε πιάσει ὅμως καὶ
 κάποιος φόβος, ποῦ αἰξάνε τὴν φυσικὴν του δειλιάν.
 Ὅχι μόνον νὰ τῆς μιλήσῃ ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ τὴν χαιρε-
 τήσῃ ἐτολμοῦσε.

Πολλὲς φορὲς ἔβαλε τὸ χέρι του ἔς τὸ καπέλλο του
 καὶ ὅταν ἀπεφάσιζε νὰ βγάλῃ τὸ καπέλλο του, ἡ Πε-
 λαγία εἶχε προσπεράσει. Καὶ γιὰ νὰ μὴν τὸν καταλά-
 βουν οἱ διαβάται, ἔκαμε πὼς ξύνει τὸ κεφάλι του. Κα-
 νεὶς δὲ δὲν εἶχε ἐννοήσει καὶ πρὸ πάντων ἡ Πελαγία,
 ὅτι τὴν Κυριακὴν σὺν ἀπολοῦσε ἡ ἐκκλησία ἡ, ἐβγαίνε λίγο
 προτῆτερα ὁ Ἀγιοστέφ τὴν ὥρα, ποῦ ἀνησπάζοντο οἱ
 ἄλλοι τῆς εἰκόνας καὶ παρεμόνευε ἀπὸ γωνιὰ σὲ γωνιὰ
 κρυμμένος καὶ με ὄλας τὰς προφυλάξεις διὰ νὰ τὴν ᾄδῃ,
 ποῦ θὰ περάσῃ καὶ νὰ τὴν παρακολουθήσῃ με τὸ μάτι,
 ὡς ποῦ νὰ ᾄδῃ πῆτι σπίτι τῆς. Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ τὸ πρῶτῃ,
 σὺν θὰ ἐπήγαινε ἔς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Πελαγίας. Ἐκαμά-
 ρωνε τὴ λυγρὴν κομοστασιά ἡ καὶ παρακολουθοῦσε
 τὰ βήματά τῆς με τετωμένο τὸ αὐτὸ νὰ τ' ἀκούσῃ, σὺν
 νὰ ἤθελε νὰ ρυθμίσῃ σύμφωνα μ' αὐτὰ τοὺς παλμούς
 τῆς καρδιάς του. Πόσες φορὲς ἄθελα ἔβαλε τὸ χέρι του
 καὶ ἐπέσει τὸ στήθος του γι' αὐτὴν!...

Καὶ ὄλες αὐτὲς τῆς προφυλάξεις ἐλάβαινε, γιατί
 ἤξερε τί τὸν περιμένει ἀπὸ τὴν κορυφουσιὰ τοῦ νη-
 σιοῦ, ἂν τὸν πᾶρη κανένα μάτι. Γιατὸ καὶ ἔς τὴν ἐκ-
 κλησίαν, ὅταν ὁ Διάκος ἔλεγε «καὶ ὄν ἕκαστος κατὰ διά-

νοίαν ἔχει» αὐτὸς εἶχε τὸν νοῦ του σ' αὐτὴν καὶ κύτταζε
 τὴν πλακόστρωσιν.

Μιὰ μέρα, τὴν ὥρα, ποῦ ὁ Τζοβάννης τραγουδοῦσε
 τὸ Penso, ἐννοιωσεν αὐτὸς, πὼς ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ Ἀγιο-
 στέφ ἐκρυφοβγήκε ἕνας ἀναστεναγμός. Καὶ τότε τοῦ
 εἶπε:

— Τὸ δίχως ἄλλο θὰ εἶσαι ἐρωτοχτυπημένος!

Ὁ Ἀγιοστέφ διεμαρτυρήθη, ἀλλ' ὁ Τζοβάννης,
 ποῦ εἶχε τόσῃ ἐρωτικὴν πείραν καὶ ἀπὸ τὸν κόσμο καὶ
 ἀπὸ τὰ θέατρα, δὲν ἐλείσθη, ἀλλὰ καὶ δὲν τὸ εἶδε.

Μιὰ μέρα τοῦ λέγει ὁ Ἀγιοστέφ:

— Δάσκαλε, ἔγραψα κάτι στίχους γιὰ τὸ Penso.

— Μὰ ξέρεις ἐσὺ τί λέει ἐκεῖνο;

— Δὲν ξέρω, μὰ μόνον τὴ μουσικὴ εἶχα ἔς τὸ αὐτὸ
 μου, ὅταν ἔκανα τοὺς στίχους, καὶ ὄχι τὰ λόγια τοῦ
 τραγουδιοῦ.

— Πόνο νικὸ σου, μουζικα νικὸ μου, αἶ; τοῦ
 εἶπεν ὁ Τζοβάννης ἀποφθεγματικῶς.

Καὶ ὁ Ἀγιοστέφ ἐβγαλε τότε ἀπ' τὴν τσέπη του καὶ
 τοῦ ἔδωσε τὸ ποιήμα γραμμένο με λατινικά στοιχεῖα.
 Ἡ Βιολέττα εἶχε συνεργασθῇ, χωρὶς νὰ ξέρῃ βεβαίως
 περὶ τίνος προσώπου πρόκειται, καὶ ἐξετρελλάθη διὰ
 τὴν πρώτην αὐτὴν ἐκδήλωσιν τῆς ποιητικῆς φλέβας τοῦ
 Ἀγιοστέφ.

Ὁ Τζοβάννης ἅμα εἶδε τὸ ποιήμα, τὸ κύτταξε λίγο,
 ἐγέλασε καὶ τὸ ἔδωσε πίσω.

— Γιατί γέλας; τοῦ εἶπεν ὁ Ἀγιοστέφ πειραγμέ-
 νος λιγάκι.

— Γκιὰ κάτι ποῦ μάττει καὶ ντὲν εἶπε ἐγκὼ ἀκόμα
 σένα καὶ μοῦτε καὶ σὲ ἄλλο γανένα! μὰ μονάκα σένα
 ἐγκὼ λέει.

Ἐξαναπήσε ἔς τὸ χέρι του πάλι τὸ χειρόγραφον,
 ἐσηκώθη, ἔλαβε στάσιν ἠθοποιοῦ. Ἰταλοῦ ἠθοποιοῦ
 μάλιστα, καὶ τὸ ἀπήγγειλε εἰς ἀρετὰ καλὴν Ἑλληνικὴν
 γλώσσαν.

— Ἀγιοστέφ, δὲν εἶμαι Ἰταλός, εἶμαι Κορφατῆς!

Τοῦ ἐξήγησε λοιπὸν τὸν λόγον, διὰ τὸν ὁποῖον
 ἔκανε τὸν Ἰταλὸν πρὸς τὸ συμπέρον τοῦ ἐπαγγέλματός
 του, ὅτι ὅλοι ἔς τὴν Ἰταλία, καθὼς καὶ οἱ συνάδελφοί
 του τὸν περνοῦσαν γιὰ Ἰταλόν, ἐκτός ἀπὸ τὸν ἱμπρε-
 ζιάρου, ποῦ τὸν ἐγνωρίζε ἀπὸ μικρὸ παιδί.

Τοῦ διηγήθη λοιπὸν, ὅτι ὁ πατέρας τοῦ ἦτον ξυ-
 λουργὸς καὶ εἰργάζετο κάπου κάπου καὶ εἰς τὸ θέατρον
 τῆς Κερκύρας διὰ τὰ μηχανήματα καὶ διὰ τὰ ξύλινα
 ἀντικείμενα τῆς σκηνῆς ὅτι ἐπειδὴ ἦτον πολὺ ἐπιτή-
 δειος, ἂν καὶ μικρός, καὶ κάμποσο προσοδαιμένος στά
 γραμμата, τὸν ἔδωσε βοηθὸν εἰς τὸν μακενίστα, ὁ
 ὁποῖος τὸν παρέλαβε μαζί του ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ μελο-
 δραματικὸς θίασος εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Ἐκεῖ ἔμεινε με τὴν ἀδειαν τοῦ πατέρα του, γιὰ νὰ
 τελειοποιηθῇ εἰς τὴν τέχνην καὶ νὰ γίνῃ καὶ αὐτὸς μιὰ
 μέρα μακενίστας, ὅταν ἕνα μεσημέρι, ποῦ ἐργαζότανε
 μονάχος του, ἐτραγουδῆσε τὸ «ecco ridente inciclo»
 τοῦ Μπαρμπιέρρη, ὁ ὁποῖος εἶχε δοθῇ τὴν προηγουμένη
 βραδεία καὶ ἐμιμήθη εἰς τὴν ἐντέλεια τὴν φωνὴν τοῦ
 τενοροῦ, τόσον ὥστε ὁ μαέστρος, ποῦ ἔτυχε νὰ μῆν
 τὴν ὥρα ἐκεῖνη γιὰ κάποιον λησμονημένη μουσικὴ, ἐξε-
 πλάγη, ποῦ νὰ εὐρέθη ὁ τενορός αὐτὴν τὴν ὥρα εἰς
 τὸ θέατρο. Καὶ ἅμα εἶδε πὼς ἦτον ὁ μικρὸς Τζοβάν-
 νης, τὸν πῆρε ὑπὸ τὴν προστασίαν του καὶ τὸν
 ἐσπούδασε.

(Ἀκολουθεῖ)

HENRI ARDEL

ΟΛΑ ΓΙΝΟΝΤΑΙ

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ ΕΛΙΖ. ΔΕΛΕΝΔΑ)
(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Μιά τέτοια εἶδῃσι τὸν παραζάλισε καὶ μολονότι ἦτον ἄνθρωπος τοῦ κόσμου ἐδυσκολεύθη πολὺ νὰ βρῆ μιὰ φράσι εὐγενῆ γιὰ ν' ἀπαντήσῃ.

Ἡ ἰδέα ὅτι εἶχε νὰ ὑποφέρει τὴν παρουσίαν καὶ τὴν φλυαρίαν τῆς κ. Γοζελίν καὶ πρὸ πάντων τῆς Μούσας τὸν ἐτρόμαξε ἂν καὶ αἱ δύο ἦσαν τύποι περιεργοὶ γιὰ μελέτη. . . Με στενοχωρία ἔδωκε τὸ χέρι εἰς τὴν ἐνθουσιασμένη Θείαν Ἐρμηνίαν, ἐνῶ ἡ Λίνα τὸν ἐχαϊρέτισε μὲ πολλὴν ἐπιφυλακτικότητά στενοχωρημένη κ' ἐκείνη ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμό τῆς ἀγαθῆς κ. Γοζελίν.

—Τί θαυμάσιος νέος! ἀνεφώησε, ἡ ἀφροσιωμένη αὐτὴ μητέρα, μόλις ἐκείνος ἀπεμακρύνθη. Ἐξυπνος, εὐγενής, ὑπέροχος κριτικός! Μὰ τὴν ἀλήθεια λαμπρὸς σύζυγος!

Ἡ κ. Μπρις ἐμειδίασε.

—Βεβαίωτατα, ἀλλὰ δυστυχῶς εἶνε ὅλος διόλου ἐναντίον τοῦ γάμου, ἂν καὶ φαίνεται γενικῶς πολὺ περιποιητικὸς καὶ πρόθυμος πρὸς τὰς κυρίας. . . Εἶνε ἓνας πεισματώδης ἀγαμος. Ὅπως πολλὲς φορὲς μὲ ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ τὸ παρατηρήσω. Ὅμοιολογεῖ φανερὰ ὅτι δὲν θέλει νὰ μπερδευθῆ στα δεσμὰ τοῦ γάμου. . . Τοῦλάχιστον ὑποθέτω, ἕως ὅτου δὲν κρινεῖ τὸ στάδιόν του ἀρκετὰ λαμπρὰ ἐξησφαλισμένο διὰ νὰ τὸ προσφέρει σὲ μιὰ γυναῖκα ἀξία τῆς ἐκλογῆς του. Ἐχει πολὺ ὀλίγη ἀτομικὴ περιουσία. . .

—Ἀλλὰ ἔχει τὸ ταλάντο του! Τί ἀνάγκη ἔχει ἀπὸ χρήματα! εἶπεν εὐγενῶς ἡ κ. Γοζελίν, καὶ ἦτο εἰλικρινῆς, διότι δι' αὐτὴν τὸ οικονομικὸν ζήτημα δὲν ἔπαιξε κανένα ρόλον. Μάθητε δὲ καλὴ μου φίλη, ὅτι φθάνει καμμιά φορά, πολὺ μικρὸ πρᾶγμα, ἓνα βλέμμα, ἓνα τίποτε διὰ νὰ νικήσῃ τὸς πλέον πεισματώδεις ἀγάμους ὅπως λέγετε.

Ἡ κ. Μπρις παρετήρησε μὲ ἐκπληξιν τὴν κ. Γοζελίν ἡ ὁποία μιλοῦσε μὲ τὴν πεποιθῆσι. Ἀλλ' ἐκείνη δὲν ἤθελε ν' ἀναπτύξῃ περισσύτερον τίς σκέψεις τῆς. Τώρα μάλιστα ἀφοῦ ὁ Ντοριὰν εἶχε φύγει δὲν ἔβλεπε πλέον τὴν ἀνάγκη νὰ παρατείνῃ τὴν ἐπίσκεψίν τῆς καὶ ἐσηκώθη ν' ἀποχαιρέτησῃ. Ἡ Λίνα τὴν ἀκολούθησε μὲ λύπη, διότι ἔβλεπε πὸς πέρασε μιὰ ὥρα πού τῆς εἶχε φανεῖ τὸσον γλυκειά.

—Πρέπει νὰ σὰς βλέπωμεν, δεσποινίς. Ἡ Μάγδα μου κ' ἐγὼ ἐπιθυμοῦμεν ἐν μᾶς θεωρεῖτε φίλες. . .

Ἡ Λίνα τὴν εὐχαρίστησε. Βέβαια θὸ ἐπανήρχετο ἀλλ' ὡς τόσο ἔπρεπε νὰ φύγῃ. . . Ἀπὸ μερικὲς μῆνας τώρα πολὺ συχνὸ εἶχε δοκιμάσει τὴν μελαγχολία τῶν ἀποχαιρετισμῶν! Κατὰ τὸ ταξίδι τῆς ἐπιστροφῆς παρὰ τὴν συνήθειάν τῆς ἡ Θεία Ἐρμηνία ἦτο πολὺ σιωπηλὴ καὶ εἶχε τὸ σκεπτικὸν ὕφος στρατηγοῦ πού διωργάνωνε σπουδαῖον σχέδιον. Ἡ σιωπὴ αὐτῆ ἦτο πολὺ ἐνχάριστη γιὰ τὴ Λίνα, διότι τὴν ἀφηνε μόνῃ μὲ τίς σκέψεις τῆς. Τέλος ἔφθασαν, ὁ Γιωργὸς ἀπὸ τὸ ὑψηλὸ μπαλκόνι ὅπου εὐρίσκατο μὲ τὸ παντοτεινὸ του φλάουτο τίς εἶδε ἀπὸ μακρᾶν καὶ ἀνήγγειλε τὴν ἐπιστροφήν τούς. Ἡ Μοῦσα ἐκνευρισμένη ἀπὸ τὴν ἐνοχλητικὴ μουσικὴ τοῦ Γιωργου, ἐξέσπασε μὲ νεῦρα μόλις τίς εἶδε.

—Πῶς ἔρχεσθε τόσο ἀργά! Τί ἀνοησία! Ἦτον ἀνάγκη νὰ μείναιτε ἓνα αἰὼνα στῆς κ. Μπρις;

Ἡ Λίνα ἀφῆκε τὴν κ. Γοζελίν ν' ἀπαντήσῃ θριαμβευτικῶς:

—Λοιπὸν καὶ σὺ νὰ ἦσουν στὴν θέσιν μου, Συλβία, δὲν θὰ ἐφευγῆς ἐνωρίτερα! Ἐὰν ἡμπορῆς μάντευσαι ποῖον συναντήσαμε ἐκεῖ; . . .

—Δὲν εἰσεύρω καὶ δὲν ἔχω καμμιά ὄρεξι νὰ σκέπτομαι!

Ἀκολούθησε ὀλίγη σιωπὴ καὶ ἔπειτα ἡ κ. Γοζελίν εἶπε θριαμβευτικῶς:

—Τὸν Ραῦμόνδον Ντοριὰν!

Τὸ ὄνομα ἀντήχησε ὡς μουσικὴ. Ἡ Μοῦσα ἀνεπήδησε, ἡ Λουκία ἐσήκωσε τὸ πονεμένο κεφάλι τῆς καὶ ἀφοῦ ἐκύτταξε πονηρὰ τὴν ἀδελφήν τῆς εἶπε:

—Ὁ! Μαμὰ, διηγήσου μας γρήγορα. . .

—Α! εἶνε ἐκτακτὸς! Ἡ Λίνα μπορεῖ νὰ σὰς βεβαιώσῃ. Φαίνεται ὅτι θαυμάζει πολὺ τὰ ἔργα σου, Συλβία, κ' ἐγὼ τοῦ ἐμίλησα πολὺ γι' αὐτά. Τέλος. . .

τέλος! φεύγει γιὰ τὸ Ζερσέ καὶ ἐφάνη πολὺ εὐχαριστημένος ὅτι θὰ μᾶς συναντήσῃ. . . Δὲν εἶνε ἔτσι; Λίνα.

—Ναί, εἶχε τὴν εὐγένειαν νὰ τὸ πῆ!!

—Λίνα, εἶπεν ἡ Λουκία, φαίνεται ὡς νὰ μὴ πιστεύῃς εἰς τὴν εἰλικρίνειαν; Καὶ ὅμως εἶμαι βεβαία ὅτι θὰ εἶνε ἐνθουσιασμένος μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ σὲ συναντήσῃ στὸ Ζερσέ!

—Τί γελοῖες σκέψεις ἔχεις διαρκῶς, Λουκία! εἶπεν ἡ Μοῦσα μὲ δυσανεξίαν. Τί μονομανία εἶνε ἡ ἰδική σου νὰ ἐπιμένῃς ὅτι ὁ Ντοριὰν χάνει τὸν καιρὸν του νὰ θαυμάζῃ τὴν Λίναν!

—Τὸ εὐρίσκω τόσο λογικόν!

—Λουκία σὲ παρακαλῶ παῦσε! εἶπεν ἡ Λίνα. Κατόπιν παρεκάλεσε σιγὰ, σιγὰ:

—Μὴ μὲ μεταχειρίζεσαι γιὰ νὰ πειράξῃς τὴν Συλβίαν αὐτὸ μὲ δυσανεξίαν.

Ἀμέσως ἡ Λουκία ἐσιώπησε καὶ φρόνιμα-φρόνιμα ἄκουε τὴν μητέρα τῆς πού διηγείτο στὴ Συλβία τίς λεπτομέρειες τῆς ἐπισκέψεώς των στὸ Πασσύ.

V

Μέσα στὸ βαγόνι ὅπου ἡ οἰκογένεια Γοζελίν εἶχε περάσει τὴν νύκτα διευθυνομένη στὸ Ζερσέ ἄρχισε νὰ εἰσερχεταὶ ἀπὸ τὰ θολὰ τζάμια τὸ φῶς μιᾶς ἡμέρας μελαγχολικῆς, σκεπασμένης ἀπὸ βαρεῖα μαύρα σύννεφα.

Ἡ Θεία Ἐρμηνία, ὁ Γιωργὸς καὶ ἡ Λουκία ἐκοιμῶντο ἀκόμα τὸν ὕπνον τῶν δικαίων. Ἡ Μοῦσα ἀνήσυχη στὴ γωνιά πού εἶχε διαλέξει προσπαθοῦσε νὰ τακτοποιήσῃ λιγάκι τὰ ἔξλη πού ὁ κόπος τοῦ ταξιδιοῦ εἶχε ἀφήσει στὸ πρόσωπό τῆς.

Καὶ πραγματικῶς ἡ ὥρα ἐπλησίαζε ὅπου εἰάν ἡ τύχη τὴν ἐννοοῦσε, θὰ συναντοῦσε τὸν Ντοριὰν γιὰ τὸ ἐκείνος κατὰ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν τῆν ἡμέραν ἐκείνην ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσῃ γιὰ τὸ Ζερσέ. . . Καὶ ὁ Ντοριὰν ἦτον ἀκριβῶς «σύζυγος» ὅπως τὸν ἤθελε, ἐκτὸς τῆς περιουσίας, ἀλλὰ τοῦλάχιστον θὰ ζοῦσε σ' ἓνα περιβάλλον ἀνάλογον γιὰ μιὰ γυναῖκα ἀνόστη ὅπως αὐτῆ. Αὐτὸ ἐσκέπτετο ἐνῶ κατεγίνετο νὰ τακτοποιήσῃ λίγο τὰ μαλλιά τῆς, νὰ πουδράρῃ καὶ χρωματίσῃ λίγο τὸ ὄχρὸ πρόσωπό τῆς καὶ τὰ ἀκόμη ὄχρότερα χεῖλη τῆς.

Ἡ ὥρα προχωροῦσε καὶ ἡ Λίνα ἐκύτταξε τὸ ρολόγι τῆς. σὲ εἴκοσι λεπτὰ τὸ τραῖνο ἐφθάνε στὴ Γρανβίλ. Ἐστράφη τότε πρὸς τὴν ἐξαδέλφη τῆς ἡ ὁποία προσ-

παθοῦσε νὰ φορέσῃ τὸ καπέλλο τῆς μὲ πολλὴ τέχνη.

—Συλβία νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἐξυπνήσωμε τὴν μητέρα σου. Πλησιάζουμε στὴ Γρανβίλ.

—Αἱ καλὰ, δὲν ἔχομε παρὰ νὰ φωνάζουμε γιὰ νὰ τοὺς εἰδοποιήσωμε. Μαμὰ! φθάνομε. . . Γιωργὸ! Λουκία! φθάνει ὁ ὕπνος!

Ὁ Γιωργὸς σηκώθηκε τρομαγμένος.

—Ποῖός; . . . Τί; . . . Τὸ πλοῖον; . . . Ζερσέ!

Καὶ τρίβοντας τὰ μάτια ἐκύτταξε τριγύρω του. Ὅταν εἶδε τὴν Μοῦσα νὰ τὸν κρατῇ σφιχτὰ καὶ νὰ τὸν σπρώχνῃ ἀπὸ φόβον μὴν ἀποκοιμηθῆ καὶ πάλιν. Τότε ἐθύμωσε κ' ἐκείνος:

—Γιατί μ' ἐξύπνησες τρελλῆ! καὶ τὴν ἔσπρωξε τόσο δυνατὰ ὥστε ἔπεσε στὰ γόνατα τῆς Μαμᾶς τῆς. Ἐξύπνησε κ' ἐκείνη τρομαγμένη:

—Τί τρέχει; χανόμεσθε; Ἄ πτωχὰ μου παιδιά!

—Ὅχι, Θεία μου, εἶπεν ἡ Λίνα, ἠσυχάσατε. Πλησιάζουμε στὴν Γρανβίλ. Πρέπει νὰ συνάξουμε τὰ πράγματά μας καὶ νὰ ἐτοιμαστοῦμε διὰ νὰ κατέβουμε.

—Καλὰ, καλὰ, ἀγαπητή μου. . . Ἀλλὰ τί κοίμα; (Ἀκολουθεῖ)

A. M. ALDANOV

“ΑΓΙΑ ΕΛΕΝΗ”

ΜΙΚΡΑ ΝΗΣΟΣ

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπὸ ΧΡΙΣΤΟΦ. ΔΕΛΕΝΔΑ)
(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὁ ντὲ Μπαλμὲν δὲν ἀπῆλθης. Ὁ Τίτζας προχωροῦσε πρὸς αὐτοὺς μὲ τὸ μεγαλοπρεπὲς ὕφος του.

Ὅταν ἀνέβησαν στὸ ἀμάξι ἡ Σούζυ μὲ μεγάλη λύπη καὶ δακρυσιμὴν ἔβλεπε τὸ ἀλλοιωμένο πρόσωπο τοῦ ἀνδρός τῆς.

Χωρὶς νὰ κοιτάξῃ καθόλου τὴν γυναῖκα του ἐστριφογύριζε νευρικὰ τὰ γάντια του καὶ μὲ φωνὴ ταραγμένη ἔλεγε λόγια ἀκατανόητα, ρωσικὰ ὡς φαίνεται. Ἡ κόμησσα διέκρινε μόνο μιὰ λέξι πού ἦτο γνωστὴ σ' αὐτὴν τὴ λέξι «Μητέρα». Τὰ ἄλλα λόγια (μιὰ βλασφημία ρωσικὴ πολὺ αἰσχρὰ) δὲν ὑπῆρχαν στὸ κόκκινο τετραδίον τῆς καὶ δὲν τὰ εἶχε ποτε ἀκούσει. Ὁ Τίτζας ὅμως, ὡς φαίνεται, ἐγνώριζε αὐτὰ τὰ λόγια καὶ τοῦ ἄρεσαν, γιὰ τὴν ἔγρυψε κὶ ἐκοίταξε τὸν κύριόν του καὶ ἄρχισε νὰ γελᾷ μὲ ὄλην του τὴν καρδιά!

VII

Ὁ Ναπολέων ἐζοῦσε τώρα τὰς τελευταίας του ἡμέρας.

Ἦτο τὸ πέμπτον ἔτος τῆς ἐξορίας του. Τὰ συμβάντα αὐτῆς τῆς περιόδου τῆς ζωῆς τοῦ Ἀυτοκράτορος ἦσαν ὀλιγάριθμα καὶ μετριῶν ἐνδιαφέροντος.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Ναπολέων εἶχε θεωρήσει ὡς δυνατὴν τὴν ἐπανάδοδόν του εἰς τὸν θρόνον, ἂν καὶ ἡ λογικὴ τοῦ ὑπεδείκνυε τὸ ἀκατόρθωτον τοῦ ὄνειρου τούτου. Ἀλλ' ὁ ἄλλοτε ἄρχων τοῦ κόσμου εἶχε παῦσει νὰ διακρίνῃ ἀπὸ πολὺν καιρὸν τὰ ὄρια τοῦ δυνατοῦ καὶ τοῦ ἀδυνάτου. Ὅλη ἡ ζωὴ του ὑπῆρξε ἓνα θαυμάσιο παραμῦθι τοῦ ὁποίου ἡ νῆσος «Ἁγία Ἐλένη» δυνατὸν νὰ ἦτο, ὅπως καὶ ἡ νῆσος «Ἐλβα», ἓνα σύντομο κεφάλαιον καὶ

ὄχι καθόλου τὸ τελευταῖον. Ὁ Ναπολέων παρεκολλούθει ὡς καὶ πρότερον τὴν πολιτικὴν τῆς Εὐρώπης. Ὅλα ἐκεῖ ἐπῆγγαιναν ἄσχημα, ὅλα ἦσαν σκοτεινὰ καὶ μονότονα χωρὶς αὐτὸν, καὶ τοῦτο πολὺ τὸν παρηγοροῦσε. Ἀλλὰ τὰ νέα βιβλία, αἱ ἐφημερίδες πού ἐφθάναν ἕως τὸ νησί του, καὶ αἱ διηγήσεις τῶν ἐπισκεπτῶν τοὺς ὁποίους οἱ φίλοι του ἐσπευδον νὰ ἐξετάζουν, ὅλα ἀπεδείκνυαν ὅτι ὁ κόσμος ἦτον ἥρεμος.

Οἱ ἄνθρωποι, ἦσαν κουρασμένοι ἀπὸ τοὺς πολέμους καὶ τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ ἀπὸ κουρασμένους ἀνθρώπους ὁ Ναπολέων δὲν εἶχε νὰ περιμένῃ τίποτε. Καὶ ἡ ἀπόδρασίς του ἀκόμη, ἂν ἦτο δυνατὴ, δὲν θὰ τοῦ ἀπέδιδε τὴν ἀρχὴν ἐπὶ τοῦ κόσμου πού ἀπέκαμε πλέον. Καὶ ὁ ἴδιος ἦτο κουρασμένος ἐπειδὴ δὲν εἶχε πλέον τίποτε νὰ πράξῃ. Εἶχε μαζί του τὴν Ἁγίαν Ἐλένη μὲγάλῃ προμῆθεια ἐνεργητικότητος, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχαν ἐξαντλήσει οὔτε ἐξήντα μάχες οὔτε ἡ κατάκτησις καὶ ἡ ἀπώλεια τῆς παγκοσμίου ἀρχῆς. Τώρα ὅμως ἐξαντλείτο καὶ ἐφθείρετο ἀπὸ τὴν πληξὶ πού γιὰ πρώτη φορὰ ἐγνώριζε.

Καὶ ὅμως ἦτον ἀκόμη ἱκανὸς νὰ ἐργάζεται εἴκοσι ὄρες τὴν ἡμέρα, ἐδιάβαζε πολλὰ βιβλία συγχρόνως, καθυπαγόρευε, νύκτα καὶ ἡμέρα, χωρὶς ἀνάπαυσιν, ἱστορίαν ἐνὸς τετάρτου τοῦ αἰῶνος. Ἡ θαυμαστὴ μνήμη του ἦτο πάντοτε πιστὴ καὶ ἡ πείρά του ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς πολιτικὸς εἶχε ἀξήσει πολὺ ἀπὸ τὰ δυστυχῆματα πού εἶχε περάσει, ἡ κόπωση ὅμως πού προήρχετο ἀπὸ τὴν πληξὶ τὸν ἐβάρυνε ὀλονὲν περισσότερο. Καὶ ἀρκώστεα ἐπίμονη καὶ ὀδυνηρὰ ἄρχισε νὰ τὸν κατατρόγῃ σιγά-σιγά. Ὅταν γιὰ πρώτη φορὰ αἰσθάνθηκε ἓνα ἀγκύλωμα καυστικὸ στὸ δεξιὸ πλευρὸ ὡς ἓν ἓνα ξυράφι κοπτερὸ νὰ ἐχόνετο εἰς πέντε ἐκατοστῶν βάθος, ἐκατάλαβε ἀμέσως ὅτι ἦτο τὸ προάγγελμα τοῦ θανάτου του. Ὅτι ἡ ζωὴ του ἡ μαγικὴ ἐπλησίαζε στὸ τέλος τῆς, τέλος ὄχι μαγικόν, ἀλλὰ κοινότατον ὅμοιον μὲ τὸ τέλος ὄλων τῶν ἀνθρώπων, ὅπως καὶ ὁ πατέρας του εἶχε ἀποθάνει ἀπὸ αὐτὸ τὸ ἴδιο ξυράφι στὸ δεξιὸ πλευρὸ. Ἡ σκέψις αὐτὴ τοῦ ἐπάγασε τὴν καρδιά, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε σὲ κανένα. Ἐνα πρᾶγμα τοῦ ἀπέμεινε πλέον, νὰ ἀποθάνῃ ὡς Ναπολέον.

Τὴν ἴδια ἐκείνη ἡμέρα κάποιος ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτὸν τοῦ εἶπε χαρούμενος, ὅτι κατὰ τὰς εἰδησεις τῶν ἐφημεριδῶν, κάποια ἐπαναστάσις μπορούσε νὰ ἐκτραπῆ ἀπὸ ἡμέραν εἰς ἡμέραν στὴ Γαλλία, γιὰ τὴν οἱ Βουρβόννοι εἶχαν κάμει τὸν λαὸν νὰ χάσῃ τὴν ὑπομονήν. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἐτοιμασθῆ κανένα καλὸ σχέδιον δραπετεύσεως. «Ἡ ὑμέτερα Μεγαλειότης θὰ μπορούσε νὰ μῆ σ' ἓνα πανέρι μὲ ροῦχα καὶ οἱ ὑπῆρξαι νὰ σὰς μεταφέρουν στὸ πλοῖο». Ὁ Ἀυτοκράτωρ χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ ἔτριψε ἓνα ψυχρὸ καὶ ἀδιάφορο βλέμμα στὸ διοργανωτὴ τοῦ σχεδίου αὐτοῦ. Δὲν ἀξίζει τὸν κόπο ν' ἀπαντήσῃ, ἓνας ἐξυπνὸς ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ τὸ καταλάβῃ μόνος του, ὅτι ὁ Ναπολέων δὲν μπορούσε νὰ δραπετεῖσῃ μέσα σ' ἓνα πανέρι μὲ ροῦχα. Ἀλλὰ πρὸ πάντων τώρα δὲν ἔπρεπε οὔτε νὰ γίνεταί λόγος περὶ δραπετεύσεως. Κατόπιν ὁ Ἀυτοκράτωρ ἐφάνη ὡς νὰ ἐπῆγγαινε καλύτερα. Μιὰ μέρα ἔκαμε περίπατον μὲ τὸν στρατηγὸν Βερτράνδον, σ' ἓνα μονοπάτι πού ἐφύοντο γροφῆνα, ἐσταμάτησε μπροστὰ σ' ἓνα κομμιὸ κοντὰ σὲ τρεῖς λίτες ὅπου ἀνέβλυζε μιὰ πηγὴ ἀφθονῆ καὶ δροσερά. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐφάνετο καὶ ἡ θάλασσα μακρᾶν. (Ἀκολουθεῖ)

ΓΡΑΜΜΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ

Ο ΕΞΑΝΘΗΜΑΤΙΚΟΣ (;) ΤΥΦΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.—Υπό τόν τίτλον τούτον από του προσηχούς τεύχους δ «Παντογνώστης» θέλει δημοσιεύει σπουδαιότατην μελέτην του έκλεκτου συνεργάτου μας κ. Δημ. Γουδή, Γυμνασιάρχου του Προτύπου Κλασσικού Γυμνασίου, ελλημμένην εκ των παρά τοις αρχαίοις συγγραφέων.

Τό θέμα τούτο, συγχρονιζόμενον με την μαστιζούσαν σήμερον την Ελλάδα δεινήν νόσον, θέλει αναμφισβητήτως προκαλέσει την γενικήν περιέργειαν και συζητήσιν, ειδικώτερον δέ οι περι την Ιατρικήν επιστήμην ασχολούμενοι, ως μās εἰπωσιν ἐάν ἡ ἐπιδημία του Πελοποννησιακού πολέμου ἦτο ἐξανθηματικός τύφος ἢ ἄλλη τις καί ποία. Ὁ «Παντογνώστης» λίαν εὐχαρίστως θέλει δημοσιεύει πᾶσαν ἀποσπελλομένην αὐτῷ γνώμην.

Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.—Ἀνακηθέντος ἐσχάτως καί πάλιν του ζητήματος τῆς ἐν Ἑλλάδι ἰδρύσεως Ἀκαδημίας πολλὸς λόγος γίνεται περί αὐτό καί ζωνηρὸν ἐνδιαφέρον μετ' ἀναλόγων συγκινήσεων ἐπικρατεῖ. Αἱ ἐλπίδες τῆς πραγματοποιήσεως παρουσιάζονται σήμερον μετὰ βασιμότητος.

Ὁ «Παντογνώστης» ἐπιθυμῶν νὰ ἐμφανίσῃ ἐπὶ τὸ συστηματικώτερον ὅλην τὴν ἐπὶ του προκειμένου κίνησιν, ἀνοίγει τὰς στήλας του εἰς τὰς σχετικὰς γνώμας, πρὸς τούτο δὲ ἀπηύθυνε ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ διαθέσουν ὀλίγον χρόνον, ἵνα διαφωτίσουν τὸ Κοινὸν περὶ τῆς χρησιμότητος καί τῆς λειτουργίας του ὑψηλοῦ τούτου ἰδρύματος καί πῶς θὰ καταστή δυνατὴ ἡ πρώτη ἐφαρμογή του θεσμοῦ τῶν ἀκαδημαϊκῶν ἐν Ἑλλάδι καί κατὰ τίνα τρόπον θὰ ἐξασφαλισθῇ τὸ ἀμερόληπτον τῆς ἐκλογῆς τῶν πρώτων ἀκαδημαϊκῶν.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΕΤΟΣ ΤΟΥ «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ».—Διὰ του παρόντος τεύχους εἰσερχόμενος ὁ «Παντογνώστης» εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τῆς ἐκδόσεώς του ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς πάντας τοὺς μετὰ πολλῆς προθυμίας συνδραμόντας τὸ ἔργον του καί παρακαλεῖ αὐτοὺς, ὅπως τὸ ἐξαιρετικὸν ὑπὲρ τοῦ «Παντογνώστου» ἐνδιαφέρον των μείνη ἀμείωτον, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι καί οὗτος θὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν νὰ πολλαπλασιάσῃ τὴν ἐκλεκτὴν συνεργασίαν του καί ἐν γένει δι' ὅλης τῆς ἐμφανισέως του νὰ γίνῃ ἐφάμιλλος τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐπιθεωρήσεων.

Ἡ συνδρομὴ του δευτέρου ἔτους, καθὼς προαναγγείλαμεν, ἐνεκα τῶν τρομακτικῶν ἀυξήσεων τῶν τιμῶν του χάρτου, τυπογραφικῶν κλπ. ὤρισθη εἰς δραχμὰς ἐξήκοντα, ὡς παρακαλοῦνται θερμῶς οἱ ἀξιότιμοι κ. κ. συνδρομηταὶ εὐαρεστούμενοι νὰ ἐμβάσωσι πρὸς τὴν διεύθυνσιν μετὰ πρῶτην εὐκαιρίαν, δι' ὃ τοὺς εὐχαριστοῦμεν ἀπὸ τούτου.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ὁδδεμία ἀπόδειξις εἰσπράξεως ἔχει λαχὺν ἂν δὲν φέρῃ τὴν ὑπογραφήν του Ἰδιοκτήτου—Διευθυντοῦ κ. Γεωργίου Ν. Ἰωάννου, πρὸς ὃν δέον ν' ἀπευθύνονται ἀπασαί αἱ ἐπιστολαί καί τὰ χρηματικὰ ἐμβάσματα.

Τὰ Γραφεῖα του «ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ» μεταφέρθησαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἰπποκράτους ἀριθ. 32.

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

PENSÉES CHOISIES d'Alexandre Mercereau.—Ἐλάβομεν ἐκ Παρισίων τὸ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω τίτλων ἔργον του κ. Mercereau, ἐκδόσεως του καί ἐν Ἑλλάδι γνωστοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου Eugène Figuière, Rue Campagne—Première No 17, Paris (14e). Τὸ ὅλον ἔργον ἐκ δύο τόμων καί ἐπὶ ἀρίστου χάρτου τιμᾶται ἀντὶ fr. 10.

Λίαν προσεχῶς θὰ δημοσιεύσωμεν κριτικὴν ἐπὶ του ἀνωτέρω ἔργου.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΙΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ του καθηγητοῦ του Πανεπιστημίου κ. Τιμ. Ε. Ἡλιοπούλου. Ἐκδοθήσεται λίαν προσεχῶς ἡ τρίτη ἐκδοσις ὑπὸ του ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου Ἐκδοτικοῦ Οἴκου τῶν κ. κ. Τζάκα καί Δελαγραμμάτικα. (Τὰς τυπογραφικὰς διορθώσεις του ἀνω συγγραμματος ἀνέλαβον τὰ Γραφεῖα του «Παντογνώστου».)

ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΩΝ ΠΑΝΔΕΚΤΩΝ του Dr Ferdinand Regelsberger κατὰ μετάφρασιν ἐκ του Γερμανικοῦ μετὰ προσθηκῶν ὑπὸ τῶν γνωστῶν νομομαθῶν κ. κ. Γεωργ. Σ. Μαριδάκη καί Χρήστου Π. Πράτσια. Ἐκδοθήσεται λίαν προσεχῶς τὸ Ζ' τεύχος ὑπὸ του ἐν τῇ ὁδῷ Σταδίου Ἐκδοτικοῦ Οἴκου του κ. Γεωργίου Ι. Βασιλείου. (Τὰς τυπογραφικὰς διορθώσεις του ἀνω συγγραμματος ἀνέλαβον τὰ Γραφεῖα του «Παντογνώστου».)

ΑΙ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΜΟΥ.—Ὁ κ. Δημήτριος Γουδῆς, Γυμνασιάρχης του ἐν Ἀθήναις Προτύπου Κλασσικοῦ Γυμνασίου, ἔσχε τὴν ὄραϊαν ὁμολογουμένως ἐμπνευσιν νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τῶν ἐκθέσεων τῶν μαθητῶν του τὰς ὄραιότερας τούτων καί ἀξίας νὰ εἴνε ὑποδείγματα καί νὰ ἐκδώσῃ ταύτας εἰς τεύχη. Μέχρι τούτου δὲ κ. Γουδῆς ἐξέδωκε δύο τεύχη, ἐξ ὧν τὸ πρῶτον περιλαμβάνει διάφορα: «Ἐὐθυμογραφήματα» καί τὸ δεύτερον διηγήσεις, προσφωνήσεις καί ἀπαγγελίας: «Περὶ τὴν Πατρίδα».

Συνιστῶμεν τὰς ἀνω συλλογὰς ὅχι μόνον πρὸς τὴν μαθητικὴν νεολαίαν, δυναμένην νὰ εἴχῃ ἀνά χειρας ζηλευτὰ πραγματικῶς ὄπλον διὰ τὰς γράφει ὄραϊας ἐκθέσεις μετὰ τέχνης, δυνάμεως καί χάριτος, ἀλλὰ καί πρὸς πάντας, διότι τὰ μικρὰ αὐτὰ λογοτεχνήματα εἴνε ἀξία νὰ τὰ διαβάσῃ κανείς. Ἐκαστον τεύχος ἀποστέλλεται τῷ ἐμβάλλοντι δρ. 4 ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελῶν. Τὰ χρηματικὰ ἐμβάσματα καί αἱ ἐπιστολαί δέον ν' ἀπευθύνονται πρὸς τὸν κ. Δημ. Γουδῆν, ὁδὸς Μεγάλου Ἀλεξάνδρου 50 ἢ πρὸς τὰ Γραφεῖα του «Παντογνώστου».

**ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
"ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ,"**

Λίαν προσεχῶς :

ΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΙ ΕΠ' ΑΥΤΩΝ ΠΡΑΞΕΙΣ

Υπό Ἐμμανουὴλ Μ. Χανδράκη, τμηματάρχου ἄ τάξεως παρὰ τῆ Διευθύνσεως του Δημοσίου Χρέους τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως του Δημοσίου Λογιστικοῦ του Υπουργείου τῶν Οικονομικῶν εἰς σχῆμα μέγα ὄγδοον ἐκ 300 σελίδων μετὰ πολυαριθμοῦς πίνακας καί εἰς ἐκλεκτὸν χάρτην.

Ἡ ἐκδοσις θὰ γίνῃ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ἐγγραφῆς συνδρομητῶν.

Τὸ σύγγραμμα θὰ πωλεῖται ἀντὶ δραχμῶν 40.— Διὰ δὲ τοὺς προπληρώνοντας συνδρομητὰς ἀντὶ δρ. 30.—

Τὸ ἀνωτέρω σύγγραμμα συνιστάται διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 87933/56 π. ε. ἐγκυκλίου του ὑπουργοῦ τῶν Οικονομικῶν κ. Γεωργίου Ν. Κοφινᾶ.

Ἐπισπεύσατε τὰς ἐγγραφὰς σας.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Μ. ΧΑΝΔΡΑΚΗ
ΤΜΗΜΑΤΑΡΧΟΥ Ἄ ΤΑΞΕΩΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΧΡΕΟΥΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

ΤΑ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ

ΚΑΙ ΑΙ ΕΠ' ΑΥΤΩΝ ΠΡΑΞΕΙΣ

Ἐκδοθήσεται προσεχῶς ὑπὸ του ΠΑΝΤΟΓΝΩΣΤΟΥ

Ἐγγραφῆτε συνδρομηταὶ

Διὰ τοὺς συνδρομητὰς τιμᾶται Δρ. 30. Μετὰ τὴν ἐκδοσίν του θὰ πωλεῖται Δρ. 40

**ΘΑ ΤΟ ΕΜΑΘΑΤΕ
ΤΕΛΟΣ ΠΑΝΤΩΝ**

Ὅτι τὰ ἀνώτερα ὄλων

ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ
ΕΙΝΑΙ

**ΤΑ ΧΙΩΤΙΚΑ ΓΛΥΚΑ
"ΚΡΥΣΤΑΛ,"
ΤΟΥ ΕΝ ΧΙΩ ΜΕΓΑΛΟΥ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΥ
ΜΗΛΙΑΔΗ ΚΑΙ ΚΥΡΙΛΛΙΔΗ**

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΦΗΜΗΣ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ

ΚΟΝΙΑΚ ΚΑΙ ΛΙΚΕΡ

Εἶναι τῶν

ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΠΑΡΜΠΑΡΕΣΟΥ

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΟΛΑ ΑΝΕΞΑΙΡΕΤΩΣ ΤΑ ΠΟΤΑ ΤΟΥ

ΕΙΝΑΙ ΒΡΑΒΕΥΜΕΝΑ

ΠΙΝΕΤΕ ΧΩΡΙΣ ΔΙΣΤΑΓΜΥΣ

ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ "Ο ΤΙΤΑΝ,"

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ — ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΚΕΦΑΛΑΙΑ: 3.000.000

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΠΛΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 126

ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 396

ΓΡΑΦΕΙΑ ΦΟΡΤΩΣΕΩΝ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ — ΤΗΛΕΦ. ΑΡΙΘ. 427

ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ: "ΤΙΤΑΝ," ΑΘΗΝΑΣ

Τοιμέντα «ΤΙΤΑΝ» τύπου ΠΟΙ ΤΛΑΝ (Ciment artificiel Portland) ἀνταποκρινόμενα εἰς τοὺς ἀσθητοτέρους ἐπισήμους κανονισμοὺς τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν δι' ἔργα ἐκ Μπετον πάσης φύσεως. Βέτον armé λιμενικά, πλακοποιεῖα ἐπιστροφῆσι, ἵποστούσεις ὁδῶν, κατασκευὴ πλίνθων (τούβλων) καί ὀγκοπέτρων (ἀγκυρώρια) ποίεμα κτλ.

ΤΣΙΜΕΝΤΟ «ΚΥΚΛΩΦ». Εἰδικὴ κονία, κατάλληλος διὰ τὴν παρασκευὴν ὑδραυλικῶν ἀμμοκονιμάτων διὰ συνήθεις λιθοδομῆς ἢ πλινθοδομῆς, ἀντικαθιστοῦ μετὰ πλείστα ὄσα προτερήματα τὰ ἀμμοκονιὰ ἐξ ἀσβεστοῦ. Πολὺ ταχύτερα πῆξις. Ἀουγκώτως μεγαλειτέρα ἀνοχὴ, ὅθεν: Ταχύτες ἐκτελεσεως. Σημαντικὴ ἐλάττωσις του πάχους τῶν τοίχων. ἦτοι:

Κέρδος εἰς χροῖσιμον χρόνον καί οικονομία εἰς ἐργατικά καί ὄγκον λιθοδομῆς. Συνιστᾶται ἰδιαιτέρως δι' ἔργα λιμενικά. ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ. Ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἐταιρίας «ΤΙΤΑΝ» θέτει τὴν πολυετὴ τῆς πέτρων διὰ τὴν χρησιμοποίησιν τῶν τοιμέντων ἐφ' ἀπάντων τῶν κλάδων τῆς οἰκοδομικῆς, εἰς τὴν δ' αὖτε τῶν ἐνδιαφερομένων. Πληροφορία εἰς τὰ Γραφεῖα: Ὁδὸς Σταδίου 33, προφορικῶς καί δι' ἀλληλογραφίας.

ΘΕΑΤΡΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ

SALON IDEAL

ΕΚΛΕΚΤΑΙ ΤΑΙΝΙΑΙ
ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΡΙΑΙ
Η ΤΕΛΕΙΟΤΕΡΑ ΟΡΧΗΣΤΡΑ
Η ΚΟΜΨΟΤΕΡΑ ΛΙΘΟΥΣΑ
ΤΟ ΓΕΝΙΚΟΝ RENDEZ-VOUS
ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Διὰ τὸς πάσχοντας
Ὀφθαλμολογικὰ Νοσήματα

Συνιστῶμεν ὑπευθύνως τὴν τελειοτέραν
Ὀφθαλμολογικὴν Κλινικὴν

ΤΟΥ ΣΠΗΛΙΟΥ Ι. ΧΑΡΑΜΗ
Ὑφηγητοῦ Ὀφθαλμολόγου τῆς Σχολῆς τῶν Παραιοῶν,
ΑΘΗΝΑΙ. Ὀδὸς Μενάνδρου 27.
Τηλέφ. 6-54.

ΚΑΠΕΛΛΑ

Α. ΑΡΙΑΝΟΥΤΣΟΥ ΚΑΙ ΣΙΑΣ

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΣΑΡΡΗ 43

ΠΡΑΤΗΡΙΑ { ΣΤΑΔΙΟΥ 57 } ΑΘΗΝΑΙ
 { ΑΙΟΛΟΥ 166 }

Διὰ νὰ εἶσθε πάντοτε ὑγιεῖς

Πίνετε τὸ βραβευθὲν εἰς ὅλας τὰς Ἐκθέσεις

ΚΟΝΙΑΚ

Σ. ΚΑΙ Η. ΚΑΙ Α. ΜΕΤΑΞΑ

(Προσέξτε πολὺ εἰς τὴν μάρκαν)

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

Ὀδὸς Ἀριστείδου 7. — Τηλέφ. 3-53

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΘΝ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ -- Ἰδρυθεῖσα τὸ 1918

Ἔδρα ἐν Ἀθήναις. — Ὑποκαταστήματα ἐν Πειραιεῖ. Πά-
τραϊς. Σύμφ. — Κεφάλαιον καταβληθὲν Δρχ. 10.000.000
— Κεφάλαια ἀποθεματικά Δρχ. 2.037.802,95

Πρόεδρος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου: Παντελῆς Τσιτσελῆς
Σύμβουλοι-Διευθυνταί: Δ. Μιαούλης καὶ Ἄν. Σπουργίτης

Τραπεζικαὶ ἐργασίαι παντὸς εἶδους

Καταθέσεις εἰς Δραχμὰς καὶ Ξένα νομίσματα ὑπὸ τούτῳ εὐνο-
ικωτέρους ὄρους.

Φωτογραφικὲς μεγεθύνσεις

ΑΚΟΥΑΡΕΛΛΕΣ-ΕΛΛΙΟΓΡΑΦΙΕΣ-ΠΑΣΤΕΛ
ΣΤΟΥ

ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΗΛΙΩΝΗ

91 ΑΘΗΝΑΣ 91—ΑΘΗΝΑΙ

ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑΙ ΓΙΝΟΝΤΑΙ ΔΕΚΤΑΙ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

Τιμαὶ λογικαὶ---Παράδοσις ταχίστη

ΟΙΝΟΙ

ΜΑΡΚΟ "ΒΟΤΡΙΣ,"

ΛΕΥΚΟΙ

ΚΑΙ

ΕΡΥΘΡΟΙ

Ἐπιτραπέζιοι

ΕΙΣ ΦΙΑΛΑΣ

ΚΟΝΙΑΚ

Παλαιὸν

ἀπόσταγμα οἴνων

ΑΠΑΡΑΜΙΛΛΟΝ

Πωλεῖται

Εἰς ὅλα τὰ κέντρα

ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΕΩΣ

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ

Ὁ «Παντογνώστης», ἐν τῇ ἐκτιμῆσει
τῶν ἀναγκῶν τῶν ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις λόγω
τῶν συμφερόντων των διαμενοντων, ἴδρυ-
σεν ἐν ἐπιλέκτῳ συνεργασίᾳ «ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕ-
ΣΕΩΝ» λειτουργοῦν κατὰ πρωτότυπον
ἀληθῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα τρόπον.

Οἷας δὴποτε φύσεως διοικητικῆ ὑπό-
θεσις διαπεραιουῦται ἐντὸς τοῦ ἀπολύτως
ἀναγκαίου χρονικοῦ διαστήματος, οἷα δὴ-
ποτε δὲ πληροφορία παρέχεται τοῖς ἐνδια-
φερομένοις ἐγκαίρως καὶ ἀποτελεσματικῶς.

Διὰ πᾶσαν αἴτησιν ἢ πληροφορίαν
ἀπευθυντέον πρὸς τὰ Γραφεῖα «Παντογνώ-
στων» ὁδὸς Ἴπποκράτους 32 — Ἀθήνας.